

מ'מי הנחל

איחוד האברכים דחסידי ברסלב

שע"י מורשת הנחל

יריעה מיוחדת

למלאות השלשים לפטירתו של
הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל ז"ל
עמ' 11-15

מערכת "מימי הנחל"
שע"י "מורשת הנחל"
טלפקס: 5822913-1532
05484-85412
05484-40814

א דיבור דבר "מורשת הנחל"

הייתי שם!

זכיתי להיות נמנה בין מאות מאנשי שלומינו שהתקבצו ובאו בליל שישי פרשת מטות-מסעי לעצרת תפילה וזעקה, שנזכה כולנו כאחד לעלות לציונו הקדוש להתפלל עמו יחד ברננה בראש השנה של רבינו של שנת תשפ"א הבעל"ט.

שפכתי את לבי יחד עם כולם בפרקי התהלים שנאמרו בהשתפכות הנפש, כאשר לפני העמוד ניגש בעל התפילה הוותיק הרה"ח ר' אברהם אלחנן היילפרין הי"ו, לאחר דברי ההתעוררות הקצרים מהרה"ח ר' שמעון שפירא על פטירתם של כמה וכמה מאנ"ש לאחרונה בדמי ימיהם ובפרט על פטירת הגה"ח ר' אברהם יצחק כרמל זצ"ל; על החיוב להרעיש עולמות בתפילה לביטול המגיפה במהרה וגם שכל החולים ובפרט אלו מאנ"ש יחלימו במהרה; ועל הכל שנזכה לבוא ברננה לציון רביז"ל על ראש השנה ללא שום מניעות.

האזנתי בקשב לדבריו הנלהבים של הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא, ששרטט קווים קצרים לדמותם של אביו הרה"ח ר' נתן דוד שנלקח בחטף לפני חג הפסח, וכן על פטירתו הפתאומית של הגה"ח רא"י כרמל זצ"ל, באשר עיקר מאווייהם היתה שזכור תמיד להתאונן ולקונן על חורבן בית מקדשנו, (ראה דבריו בהרחבה בתוספת המיוחדת למלאות השלשים של הרב כרמל). וגם מעיני ירדו דמעות בעת התחננו תפילה ע"ז ממוהרנ"ת והתפילה המפורסמת מר' יצחק ברייטער.

בצאתי מהכינוס המרומם, זע משהו בלבי. עצם הדבר, לראות מאות משתתפים מכל הקהילות והחבורות שבאו במטרה אחת: להתפלל ולהתחנן לבוא עולם על קיום הקיבוץ הקדוש וגם לרבות אמירת התהלים בהשתפכות הנפש, שיחות ההתעוררות ובעצם כל המעמד כולו מהחל ועד כלה, נסכו בי רוח חדשה, ובטוחני כי עוד רבים כמוני הרגישו מעין זה. כאשר הרוח השורה על פני כולם וגם נשמעת מפיות המשתתפים בימים שלאחר מכן היא: ראשית, כי בעז"ה יהיה 'קיבוץ' גם השנה ולא ניכנע למגמות של בעלי שלטון כאלו ואחרים, אשר כל התקבצותינו היא לזרה בעיניהם, רק כולנו מוכנים במסירות נפש להתקבץ ולהתפלל יחד, כי בזה תלוי כל העולם; שנית הכתה בי ההכרה הפשוטה, כי אכן זהו הכח היחיד והמיוחד שיכול להביא שאכן נזכה לכך: להתפלל ולחזור ולהתפלל שוב ושוב, בכל עת מצוא, בתפילות פרטיות וכלליות שיתבטלו כל המניעות ולא ימנע משום בר ישראל הרוצה להיות נמנה על באי הקיבוץ לזכות לכך, לקיים את רצון רביה"ק בפשיטות, לנסוע בשלום ולחזור בשלום בלי שום צער ועגמת נפש וכלי מניעות ועיכובים, לתקן את כל העולם כולו במלכות ש"ד, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' הוא המלך ומלכותו בכל משלה.

חודש בחודשו אור המועדים וזמני השנה

היה מצפה מאד שנהיה שם בראש השנה...

שכשזה מגיע לראש

השנה, ק"ו בן בנו של

ק"ו שהציפיה אמורה

לעורר כל אחד מאנ"ש

להתפלל על כך

מעומק הלב...

לזכות להיות שם, להימנות בין אנשי הצדיק שזו להיכלל בקיבוץ הק'.

כשרבינו אמר על ראש השנה שלו שכל העולם כולו תלוי בזה, הכוונה בזה היא ממש כפשוטם של דברים, ממילא כאשר אנו רואים אלו תהפוכות עולמיות סוערות בחודשים האחרונים מעל ראשנו, כשבכלל זה האיום הממשי המרחף מעל האפשרות להתקבץ בראש השנה במקום גניזתו הקדושה, עלינו להבין כמה באמת כל העולם כולו תלוי בראש השנה, כמה השנה הקריבה ובאה, על כל מה שהיא נושאת בקרבה, תלויה בנו.

עלינו להתחזק ולחזק איש את רעהו, להתפלל הרבה, לכסוף ולצפות. כן, מלבד עצם התפילה יש גם סוג של תנועה בנפש שקוראים לה 'ציפייה'. לחכות לקוות לרצות. גם אם אין לנו מילים ודיבורים חמים בהתבודדות, אפשר לצפות.

בשנה האחרונה לחיי רבינו הקדוש, כך מספר מוהרנ"ת, "כָּל יְמֵי הַקִּיּוּץ הַזֶּה הָיָה מְצַפֶּה מְאֹד שְׁנָהיָה שֶׁם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי הָעֵקֶר הוּא אֶצְלוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה". ציפייה אין פירושה דווקא תפילה, אלא לחשוב על כך, לא מתוך דאגה ועצבות חלילה אלא רק באופן של מחשבות טובות (אלא שלברסלב'ר חסיד הדבר ברור, שאם הוא יש לו ציפייה למשהו - הוא מתפלל על זה. ואם בדברים פשוטים כך, הרי שכשזה מגיע לראש השנה, ק"ו בן בנו של ק"ו שהציפיה אמורה לעורר כל אחד מאנ"ש להתפלל על כך מעומק הלב...).

מהסכנות הגדולות היא הנפילה ליאוש. כאשר אדם מוקף במניעות והוא שומע ומניח שאולי יש כזו מציאות שהוא לא יוכל להיות בקיבוץ הק' על ציון רבינו הק', הרי שהוא בסופו של דבר לחשוב שזה גם נכון ולהתייאש מלהתפלל על כך ולהתייאש מלכסוף לכך.

אחד הדברים המסוגלים ביותר לעורר את החשק, הרצון והכיסופים, זה ללמוד את השיחות והתורות של רבינו ומהרנ"ת הנוגעים לשגב מעלתם של ימים אלו ואת עוצם מעלתו של הקיבוץ הקדוש שאצל צדיק האמת. כאשר לומדים את ההלכות והתורות, כאשר אומרים את התפילה הנפלאות, מקבלים הבנה חדשה, ציפייה והשתוקקות שבכוחם לבטל את כל המניעות.

וממילא נרוויח כך גם רווח עצום נוסף, שכאשר יתקבלו תפילותינו, ונזכה אכן לעלות, לראות ולהיראות בציון רביה"ק ולהשתתף בקיבוץ הק' - הרי שנעשה זאת בהרגשת הלב מלאה, ולא כמצוות אנשים מלומדה.

הסיפור הבא התרחש במציאות באחת השנים האחרונות:

לצורך העניין נכנה את צמד החברים בשם יעקב וחיים. יעקב הוא מקורב טרי שמצא את שאהבה נפשו בצילו של האילן הגדול, זו לו הפעם הראשונה שהוא מתעתד לחוג את ראש השנה יחד עם רבבות בני ישראל באומן. חיים לעומתו גדל במשפחה של חסידי ברסלב כמה דורות.

מרגע התקרבותו, התקשה יעקב לקבל את מה שבברסלב כל כך מרבים לדבר עליו, עניין המניעות.

כשהתקרבו הימים וחודש אב נראה בפתח, כאשר תכננו השניים את הנסיעה בצוותא אל ציון המצוינת, הבהיר יעקב לחיים: "אל תספר לי סיפורים על מניעות ותיקונים. אני מזמין טיסה מסודרת, ואת האוכל והלינה הכי טוב שאפשר!"

הימים חלפו, חיים מצידו ניסה מדי פעם לסבר את אזניו עד כמה צריך להתפלל שלא יהיו עיכובים ותקלות כי לא דבר ריק הוא וכי העיקר הוא לנסוע ע"י תפילה, אולם לא היה נראה שיעקב מקשיב...

שעת הנסיעה הגיעה. הבידוק והביקורת דרכונים חלפו בשלום והמטוס המריא באיחור של חמש דקות בלבד. יעקב חייך 'אמרתי לך, פשוט צריך להתארגן בזמן והכל דופק'. חיים לעומתו היה שקוע בתפילה חרישית כמה שיזכה להגיע לציון הקדוש ולשהות שם בימי ראש השנה הקדושים.

המטוס נחת מוקדם מהצפוי, יעקב וחיים ירדו ופסעו לעבר ביקורת הדרכונים. יעקב ניסה לעקוף את ההליכה הארוכה במסלול המתפתל לפני הביקורת, וביקש להרים את הסוגר כדי לקצר תהליכים.

עיני השוטר שנכח במקום קלטו את המתרחש ומייד הוא ניגש ליעקב וביקש ממנו ללכת בדרך הרגילה. יעקב ניסה לסרב ומהכא להתם הדברים התפתחו, עד שבסופו של דבר מצא את עצמו יעקב מועלה על הטיסה הראשונה חזרה לארץ ישראל...

שנה כמו השנה הזו, באה כדי להזכיר לנו עובדה יסודית ובסיסית: אומן-ראש-השנה הוא נס גלוי עלי אדמות.

בכל שנה, מאז התייסד הקיבוץ ועד היום, זהו נס עצום שקשה להבינו. כל שנה שחולפת והקיבוץ אכן התקיים למרות שינוי החורקות של הס"מ, הרי זהו נס גלוי המתרחש למול עינינו. אלא, שמשנה לשנה, מעלים כוחו של ההרגל את הנס הזה בהעלמה גדולה יותר אל מתחת למעטה הטבע.

השנה קיבלנו תזכורת מהדהדת. כבר לא "נרשמים לטיסה, מזמינים אש"ל" וזהו, רגועים ושלווים רק ממתנינים לבואו של התאריך ובנתיים אפשר להמשיך בחיים כרגיל (כמובן, יחד עם ההכנה הרוחנית לנסיעה, לציון רביה"ק ובכלל, לראש השנה הק'). השנה הזו, ברור לכל בר דעת שחייבים הרבה רחמים, הרבה סייעתא דשמיא והרבה מאוד תפילות כדי

המנין שלכם

השתלשלות ייסוד

בתי הכנסת של חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א - פרק ח' ביהמ"ד ברחוב אמת ליעקב

מקום של יישוב הדעת למקורבים החדשים

בשנת תשכ"א התחילה גל גדול של מקורבים שבקשו להתחמם באור הצדיק, ביניהם ר' אברהם מרדכי פלברבוים, ר' ישראל הירש, ר' חיים מן ועוד. חלקם התקרבו בשיבות בבני ברק וחלקם בירושלים. בין המקורבים היו כאלו שעברו רדיפות מאת ידידיהם, מכריהם ובני משפחתם שלא ראו בעין יפה את ההתקרבות לברסלב ומחמת כן התייראו להתפלל בבית מדרשנו במא"ש, אך נפשם שטעמה כי טוב סחרה לא אוותה להתנתק ח"ו, עד שב"נמצא הפתרון בדמות בית הכנסת קטן שנפתח הרחק מעין רואים אך לא הרחק מהשול שם יכלו להתאסף ולעסוק בספרי רבינו בהסתר.

מי שהקים את בית הכנסת הוא ר' ישראל נחמן אנשין שחיפש מקום שקט ללמוד וגם למסור שיעורים. בית המדרש שכן במעלה רחוב אמת ליעקב הסמוכה לבתי ורנר בצד שמאל. היה זה חדר קטן עם תקרה מעץ ובשל כך כונתה בחיבה "די חורבה".

בימות החול שימש המקום אכסניה ללומדים שחיפשו מקום של יישוב הדעת, לפעמים היו מתאספים קבוצה של מקורבים והיו מביאים את ר' נתן ליברמנש לדבר לפנייהם. כן היה ר' אברהם מרדכי פלברבוים מדבר שם עם בחורים ביראת שמים ועבודת ה', להאיר בהם אורו של רבינו הק'.

הרה"ח ר' אלעזר מרדכי קניג זצ"ל, עוד בימי בחרותו כאשר למד בישיבת מיר היה מגיע שם כל יום בבין הסדרים ולומד סיפורי מעשיות במתיקות. אביו הרה"ח ר' גדליה קניג היה מוסר שם שיעורים בעלים לתרופה, כאשר דרכו היה בתחילת כל שיעור לומר בהתרגשות: "הנה הגיע מכתב חדש ממוהרנ"ת..."

ר' נחום יצחק פראנק היה לו חבורה שבועית עם ר' ישראל נחמן אנשין. באחד מהפעמים נכנס ר' נחום יצחק בהתרגשות כי התגלה לו 'ספר חדש' ממוהרנ"ת... בהתכוונו על הספה"ק ליקוטי תפילת שנתגלה לו בו אור חדש באותו יום.

ביום השב"ק היה נערך בבית הכנסת סעודה שלישית בה השתתפו ר' גדליה קניג (שהיה גר בבתי ויטנברג הסמוכה) ר' יעקב מלמד ואחיו ר' דוד רומינשער, ר' נחמן שותק (בתקופת חייו האחרונה, כשכבר היה חולה והתגורר בבית חמיו ר' משה אהרן הורביץ בבתי ורשה הסמוכה, ר' אלעזר מנדל קוסטנטינר, ר' שמחה שמעון אנשין ואחיו, ר' משה נפתלי חיים המבורגר מבתי הורנשטיין, ר' יוסף רונין, ר' ישעיה חנון ובנו ר' בנימין, ר' נתן ברסקי ר' נתן שטרנהרץ, ר' יעקב זאב ברזסקי ועוד... כל אחד היה מביא שיירי חלה ומצות לסעודה ובדרך כלל היה ר' ישראל נחמן אנשין לומד ברבים תורה בלקו"מ. אחד מהשכנים מתאר בגעגועים איך שראה

הרה"ח ר' ישראל נחמן אנשין ז"ל

את ר' יענקל מלמד עם ר' נחמן שותק ור' אלעזר מנדל נכנסים לביהמ"ד, ועד היום מודה לה' על שזכה לראות בילדותו את פניהם הקדושות...

מדי פעם היו מקיימים שם סעודת ר"ח. בפורים התאספו שם הבחורים לקיים מצוות היום כאשר הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר היה בא ומדבר לפנייהם. היו שנים שגם התפללו שם ביום הכיפורים.

בשנת תשל"ב נסגרו שערי ביהמ"ד לצורך מוסדות "בנות ירושלים". אך על אף שהמקום נסגר, הרי שהזכרונות המיוחדים של באי ביהמ"ד; הדיבורים, האחדות וההתעוררות, נשארו חרות על לבם לעד.

חבורת 'הניעור בלילה'

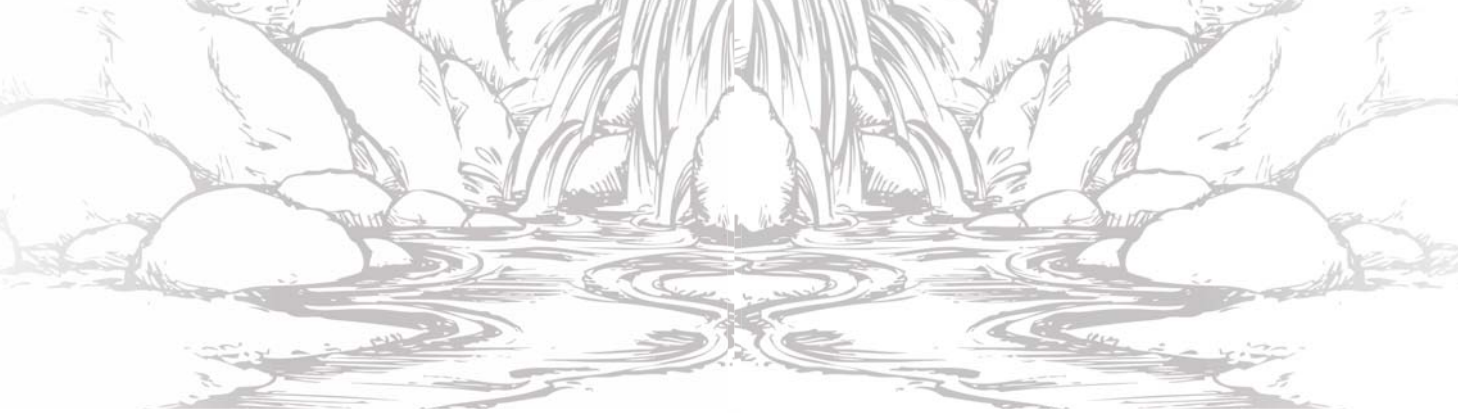
כאשר מזכירים פינת יקרת זו, אי אפשר שלא לספר על ענף נוסף מפעילותו של הרה"ח ר' ישראל נחמן אנשין באותם ימים.

מדי שבוע במוצאי שבת התקיימה סעודת מלווה מלכה בבית ר' ישראל נחמן אשר במעלה רחוב סלנט, בה השתתפו בין השאר אחיו ר' שמעון, הרה"ח ר' גדליה קניג, והבחורים עמרם הורביץ, אברהם עקשטיין, חיים מן, כתריאל קלצקי ואביגדור גרינוולד ז"ל ויבלחט"א חיים זילברמן, אברהם שלמה רונין, משה יצחק רובין, יוסף קדיש שפירא ועוד. בהמשך הסעודה שרו זמירות למוצאי שבת בנעימות ואחרי ברהמ"ז חילק ר' ישראל נחמן מעיל חורפי (ראק) שהיה יקר המציאות באותם ימים ומקל הליכה כדי לצאת לשדה לקיים את עצת הניעור בלילה.

וכה היתה דרכם, מתיאורם של כמה מהמשתתפים:

"לקחנו את קו מס' 18, נסענו לקרית משה ליד בית הכרם (היכן שנקרא היום יער ירושלים) היתה שם תחנת חשמל הקטנה. (לפעמים היינו הולכים לימין משה). טיפסנו את כל הבקעה עד למטה, על אף החושך הסמיך ששרר במקום היינו מתגברים על הפחד בהיותנו קבוצה ביחד. שם למטה היינו מתפזרים להתבודד, זה היה בנעימות בלתי נשכחת, לאחר מכן יצאנו בריקוד על נועם גורלינו. לפני החזרה הביתה התיישב ר' גדליה בתוככי היער והיה מספר סיפורי מעשיות. היינו חוזרים בין השעה 2 ל-3 לפנות בוקר. מדי פעם היו נוסעים גם בליל שישי".

אנקדוטה מעניינת מספר אחד המשתתפים: "היה זה בשנים המתוחות של היהדות החרדית בעקבות פרשיית 'אסאלע שוכמאכער', נסענו אז לשדה בשכונת 'ימין משה' ועקב המצב הורה ר' גדליה לא להיכנס מדי עמוק ביער. באמצע ההתבודדות היו כמה שצעקו מעומק לבם כנהוג והמטרה לא איחרה לבוא ועצרו את כל הקבוצה, באשר נטפלו להם בחשדם כי הילד אברהם נתן אנשין בנו של ר' ישראל נחמן הוא ניהו 'אסאלע' הכל כך מבוקש... שעות ארוכות ישבו בתחנת המשטרה עד שהצליחו להוכיח לשוטרים הנבערים כי הוא דומה לאביו ר' ישראל נחמן ואין זה הילד שהם מחפשים....

הספר שלי

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה י"ג

זאת - המשכת התורה - נחמתי בעניי

התורה של הצדיק שהמשיך שלנו, וכן אנו רואים אחר שזעק מוהרנ"ת זעקתו המרה לפני הסתלקותו של רבינו נמשך ה'שוב' - 'וְשָׁמַע קוֹלָנוּ וְנִתְעוֹרָר וְהִחְיֶה רֵאשׁוֹ וּפְנֵי הַנּוֹרָאִים אֵלֵינוּ כְּאֹמֶר אֵינִי עוֹזֵב אֶתְכֶּם חֹס וְשָׁלוֹם' (ימי מוהרנ"ת) וזה הנחמה שאנו מתנחמים, שאכן לא רואים את החכם בגוף גשמי, אך הוא השאיר לנו תורתו הקדושה, שבזה עד היום הזה אפשר להתנחם ולמצוא הצלה בנפשו כי "בודאי גם עכשיו בדור הזה נמצאים צדיקים אמתיים בעולם, אשר יש להם זה הכח לקבץ את נפשותינו לחדש אותנו לטובה ולהוריד ולהמשיך לנו חדושי תורה, להחזירנו בתשובה שלמה לפניך" (ליקו"ת י"ג). [והרצוא בג' השבועות בביקוש אחר החכם, והשוב בז' דנחמא הוא הכל הכנה לר"ה שאז הוא שורש כל התיקונים המובא בתורה]

לכן הגם שרביה"ק גילה את כל תורתיו הקדושים, [ולכאורה מה נקרא המשכת התורה חדשה?] אבל כל יום ויום בפרט בימי שבתות נשפע אז הארה 'חדשה' בתורתיו הקדושים וכדברי ראבר"נ [חכמה ותבונה] וז"ל: "על אודות דברי אור תורתו והשגתו שנתחדשים לבקרים בהמטרתם מלמעלה בכל יום [כהשפעת והמטרת המ' והלח'ם] לכל ההוגים והקוראים בה ואם עיקר קריאתה ונתינתה הוא ביום השבת [הכלול מכל שבעת הימים והמדות הנ"ל כידוע]. שאז תגלה עצם [לחם משנה]". הרי שכל יום ויום ובפרט בשבת הקודש, [ובפרט בקיבוץ נפשות ישראל בראש השנה] יורד כעין 'מן' מן השמים "לכל ההוגים והקוראים בה".

כי אפי' שגופי' הלכות' שהשאיר לנו כלומר האותיות' הקדושות של ליקוטי מוהר"ן אינו משתנה לעולם [וא"א לשנותו והוא כענין 'זְאֵלְסֵט נִישֵׁט טְשֶׁעֶפֶען קִיין סְעִיף קֵטן פון שְׁלַחַן עֲרוֹף - גופי הלכות], אך האור הטעמים והנקודות והתגין הם הדברים שנשפע עליהם כל יום באופן אחר [שהוא ענין של 'קִיין טְשֶׁעֶפֶען מִיין סְפֵר ווי אַזוי דו ווִילְסֵט'], וכל אחד יכול לראות זאת בחוש, שלפעמים לומד מאמר בליקוטי מוהר"ן ולא מאיר לו כלל, ופתאום אחרי התבודדות [או אחרי שיעור של אחד מאנשי הקיבוץ כמו שנראה להלן] נפתח ליבו בתורה ומאיר לו התורה, וכל זה כי קיבל הארה חדשה שנמטר ויורד כל יום וכל יום "לכל ההוגים והקוראים בה" [וכן אפשר לראות זאת בכלליות אנשי שלומינו שלפעמים יש המתעורר לקיים איזה ענין מרבינו הקדוש, שעד לפני זמן מה רק יחידים הלכו בזה, ולפתע מתעורר ענין זה מאוד, וכמו למשל רואים את זה בענין הנשגב של 'ללכת עם תורה' שנתעורר הדבר מאוד לאחרונה, וכל זה מגיע מהמטרת הלחם והמן שמשפיע רביה"ק על אנשיו].

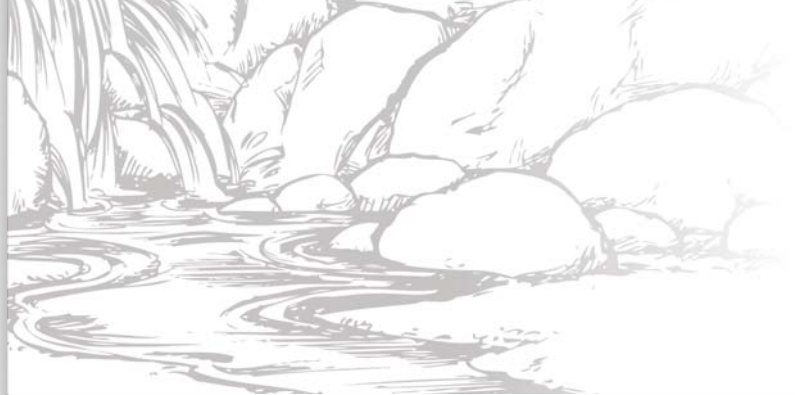
וכל זה צריכים לעשות כל יום ויום "כִּי בְּכָל יוֹם צָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ כָּל בְּחִינַת תְּקוּנָתָם אֵלָיו הַמְבַאֲרִים בְּזֹאת הַתּוֹרָה כְּדִי לְזַכּוֹת לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה וכו'. כִּי בְּכָל יוֹם צָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ בְּבְחִינַת

"להיכן נפנה, להיכן ננוס, מאין נבקש עזר לנו, כי בצרה גדולה אנחנו, ונתקיים בנו עכשיו: "והיתה עת צרה ליעקב אשר כמוהו לא נהיתה", כי הכית אותנו מכה אשר לא כתובה בתורה זו מיתת הצדיקים אשר היו נושאים אותנו כאשר ישא האומן את היונק, והיו חסים על נפשותינו, והיו מסתכלים תמיד בכל עת על תיקון נפשותינו, לחדש נפשותינו לטובה. לחדש כנשר ימינו שעברו בחשך" (ליקוטי תפילות על תורה י"ג).

כך בכינו ויללנו בתשעה באב, על העלמה הגדולה של רבינו הקדוש, לא צריכים להאריך בדוגמאות אך כל אחד יודע במר נפשו כמה אור של רבינו הקדוש נסתר ממנו אם בקיום עצותיו שקשה לקיים, או שהעצות אינם מאירים לו וכבד וקשה לקיימם, ואם בספריו הקדושים שאפי' אם לומדים אותם וזוכים להתעורר בזה, אך מי שהוא בעל נפש שמרגיש עד היכן מגיעים תורתיו הקדושים, יודע וגם יודע כמה אור של רבינו הקדוש בהעלמה גדולה. די לשמוע כמה שיעורים מר' לוי"צ בנדר זצ"ל האיך היה נראו חסידי ברסלב בדורות הקודמים, ולהבין עד היכן מגיע העלמה הגדולה [והוא גם בפרטיות ובכלליות חסידי ברסלב, וכן כל המניעות שיש עכשיו על התקבצות נפשות ישראל אצל רביה"ק כל זה נובע מהסתרת אור רביה"ק בעולם כידוע, ומדירת הצדיק ניכר מעשה [הדור]

ועל זה בכינו בג' השבועות, והבכיה מזכירה לנו את זעקתו המרה של מוהרנ"ת בעת הסתלקות רבינו הקדוש, ומי יוכל לתאר את הרגשתו של מוהרנ"ת בעת שרואה שאהוב וחיות נפשו נשמתו הולכת מן העולם, אין מליץ שיכול לתאר את גודל אבדון שהרגיש מוהרנ"ת ברגעים הללו, וכך כותב לנו מוהרנ"ת "וְאַחֵר כֶּן נִדְמָה שְׁנִגְעוֹ וְהִתְחַלְתִּי לִבְכוֹת וְלַצֶּעֶק מֵאֵד רַבִּי רַבִּי עַל מִי עֲזַבְתֶּם אוֹתָנוּ" (ימי מוהרנ"ת). "וכך הוא מבכה "עתה עתה, אדונינו מורינו ורבותינו, אבותינו הודינו זיוינו ותפארתנו, עטרת ראשנו, אן פניתם אן פניתם, על מי עזבתם אותנו, על מי נטשתם מעט הצאן הזה, בין דובים ואריות וחיות רעות רבים מאד, והיכן היא ההשארה שהשארתם אחריכם להנהיג את ישראל במקומכם, כמו שאתם רוצים באמת, כי נשארו כתורן בראש ההר וכנס על הגבעה. ולמה "תהיה עדת יהוה כצאן אשר אין מבקשים את הבקשה של תורה י"ג "צִרִיף לְבָקֶשׁ מֵאֵד וְלַחְזֹר אַחֵר חָכֶם כָּזֶה, וּלְבָקֶשׁ מֵהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂיִזְכֶּה לְמֵצֵא חָכֶם כָּזֶה, שְׂיִבְרַח הַנְּפֻשׁוֹת, וְיַעֲלֶה אוֹתָם וְיִוָּרֵד עִמָּהֶם תּוֹרָה".

ומגלה לנו רביה"ק בתורה שאכן יש "לְבָקֶשׁ מֵאֵד וְלַחְזֹר אַחֵר חָכֶם כָּזֶה" והוא חמימות הלב רצוא - נור דליק - שמבואר בתחילת התורה, אך אחרי הזעקה והבקשה אחר חכם כזה ועל הסתרת אורו, עולה והחכם ונתעצם יותר ויותר וממשיך ב'שוב' תורה חדשה לשכך ולקרר את ליבנו הכאוב, שכל זה נכלל בשבעה דנחמא שאז מתנחמים עם

עלה
לתרופה
מכתבים מאנ"ש

לא להיות נצרך לבריות בעבודת ה'

בס"ד

יום ועש"ק פר' במדבר

לכבוד בני... ני"ו

הנה מה שדברת עמי בענין חברותא בוודאי אתה צודק ובודאי צריכים חברותא, אבל צריכים לדעת כי רבינו ומוהר"ת הכניסו בנו דרכים ועצות ושכליות בעבודת ה' וישבו הדעת כזה, שיכולים לעבוד את ה' בתורה ותפילה בכל זמן ובכל מקום ובכל אופן; וגם בענין חברותא: בודאי צריכים חברותא, אבל מצד שני צריכים לדעת שכל אחד יש לו בחירה משלו ולא צריכים להיות נצרך לבריות בכל דבר, כי אם אין חברותא זה לא צריך לבלבל, ולא צריכים לבטל את הזמן בשביל זה, וצריכים להתחזק באמונה ובתפילה ובשמחה ובעקשנות לא לבטל הזמן, וצריכים לעשות מה שצריכים גם לבד. כמו שמספרים בשם אחד מאנ"ש [א.ה. זה היה אביו ר' שמואל זצ"ל] שאפילו בענין ריקוד לא צריכים להיות נצרך לבריות, ואם אין לו עם מי לרקוד צריכים לרקוד לבד, מכ"ש בתורה ותפילה ועבודת ה'.

מה אומר לך, צריכים לחפש חיות ושמחה אמיתית, וחיות ושמחה אמיתית אפשר למצוא רק בתורה ותפילה ועבודת ה': עוד דף גמרא, עוד סעיף שו"ע, עוד קפיטל תהלים, עוד ספרי רבינו, עוד דיבור להשי"ת, עוד קצת שמחה, עוד ריקוד, העיקר שאין מה להפסיד ואין מה לדאוג. "ברודער שטארק זיך און דערהאלט זיך" [אחי חזק ואחוז עצמך] כמו שמורגל לשון זה בפי אנ"ש.

וגם צריכים לילך במימויות ופשיטות לקיים דבר רבינו ומוהרנ"ת, דהיינו לחפש נקודות טובות, שב"ה זה לא חסר; שנוטלים נט"י ועושים אשר יצר ומניחים תפילין וכו' וכו'.

השבוע שמעתי סיפור שר' מנדלע ויטבסקר, שהיה גר בטבריה, יצא פעם אחת מביהמ"ד שלו וראה יהודי אחד זקן, עם הארץ, שבכה ותלש שערו, ושאלו ר' מנדל למה הוא בוכה. ענה לו היהודי שהוא עם הארץ ופגום וכו', ענה לו ר' מנדל שבשביל להניח תפילין פעם אחת, אפי' כמו שהוא מניח, ג"כ ראוי לבוא להעולם!

ע"כ חזק והתחזק בכל נקודה טובה, עד שתבוא לשמחה ולעולם החירות ולגדלות המוחין ולעבוד את ה' בשמחה. ואם יראים כמה יקרה נקודה אחת, נתעורר חשק להרבות בנקודות הרבה.

ה' יזכנו להרבות בנקודות ולעבוד את ה' בשמחה.

אביך

נתן דוד בן פרידא

קול "מורשת הנחל"
02-502-6343

מהנעשה והנשמע וכן עדכונים והודעות מחבורות הנערים •
חבורות הבחורים • חבורות האברכים • חבורות כלליות • פעילות
חודשית • כינוסי חגים וזמנים

**לפעמים יש המתעורר
לקיים איזה ענין מרבינו
הקדוש, שעד לפני זמן**

מה רק יחידים הלכו בזה,

ולפתע מתעורר ענין זה

מאוד, וכמו למשל רואים

את זה בענין הנשגב של

'ללכת עם תורה' שנתעורר

הדבר מאוד לאחרונה

מתקבץ יחד, כי שזוכה להתקבץ עם אנשי שלומינו הוא זוכה לטעום מהתורה החדשה שהצדיק ממשיך עלינו.

ויהי"ר שבכוח סגולת לימוד תורה י"ג, ועם קיום התקבצות נפשות ישראל בכל יום ליום לפחות בשבת קודש נזכה שבימי ראש השנה הקדושים הבעל"ט, נזכה כולנו להתקבץ יחד בציינו הקדוש אומנה ביחד עם רבבות אלפי ישראל, ו"יומשך עלינו השגחה שלמה תמיד. ועל ידי זה יושפע עלינו כל טוב, שפע טובה וברכה וקדושה וטהרה ואמתיות. וה' ישיגח ויראה בענינו ועמלנו ודחקנו בגוף ונפש וממון בגשמיות ורוחניות. וירחם על עמו ישראל הנפוצים כצאן אשר אין להם דרועה. וישוב ויקבץ נפוצותינו ונדחינו מארבע כנפות הארץ. וימחר יחיש לגאלינו, ויביא לנו את משיח צדקנו" אכ"ר.

ואכן אנשי שלומינו בכל הדורות ובכל הזמנים, הקפידו להתפלל עם אנשי שלומינו, ללמוד איתם, ואף לערוך איתם שיחת חברים, כי כאמור בכל יום צריך הצדיק להמשיך תורה והוא צריך לקיבוץ של נפשות ישראל וקיבוץ שיכלול גם קטנים וגם גדולים, ואכן אלו שזוכים להתקבץ ביחד בכל יום ולפחות בשבת מקדשנינו, האור של רבינו הק' מאיר עליהם בצורה שונה וגבוהה מזה שלא

וְאֶשֶׁר אָנֹכִי מִצֹּדֶה הַיּוֹם, בְּכָל יוֹם יְהִי בְעֵינַיִךָ כְּחֹדֶשִׁים" [ליקו'ה אבירה ומציאה ג']

לכן שומה עלינו להתחזק בקימת חצות לילה ולבכות ולבקש על אור הצדיק שנעלם מאיתנו, וכל זה נכלל בסוד הרצוא נור דליק, ולבכות על מה שעובר עליי כי צריך להיות תקוע כמסמרות בנפשו, שכל מה שעובר על האדם, בפרטיות, וכן מה שעובר בכלליות על חסידי ברסלב, כל זה נמשך מהעלמת האור של רבינו הקדוש, וכפי מה שבוכים ומתאבלים על זה, כן זוכים שיומשך עלינו הש"ב - תורה חדשה, שישכך ויקרר את ליבנו מכל מה שעובר עלינו, ויומשך השגחתו בשלימות אכ"ר.

ופרט מלימוד תורתיו הקודשים שבהם מתנחמים ומוציאים את אורו ותורתו של החכם האמת, יש עוד דבר שבהם מוצאים את 'אורו ותורתו' והוא ה'קיבוץ אנשי שלומינו' שהוא אחד התיקונים המבואים בהתורה, ונרחיב קצת הדיבור על זה ובפרט שברוך השם נתרחב גבולות 'מורשת הנחל' לעשות חבורות חבורות בכל עיר ועיר לשמוע דברי תורת החכם האמת, ועוד ידם נטויה, לכן צריכים לדעת שהתקבצות אנשי שלומינו לשמוע דבר חכם האמת אינו דבר של מה בכך, אלא הוא המשכת התורה של הצדיק, כי כאמור בכל יום צריכים להמשיך את התיקונים המבוארים בתורה והקיבוץ הוא אחד התיקונים המבואים בתורה, ובוודאי שהעיקר הקיבוץ הוא בראש השנה [ועל זה צריכים לבקש מאוד אחר החכם שנזכה שכולם יתקבצו אליו בראש השנה הבלע"ט, ולא להתפלל רק על עצמו אלא כל נפשות ישראל, ואין הדבר תלוי אלא בתפילה], אך כל יום נמשך הארה מזה [ועיין בהלכות אבידה ומציאה ג'].

וראינו בכל הדורות ועד הדור הזה, שאחד שמקפיד להתקבץ עם אנשי שלומינו בכל יום, בפרט בשבתות [שזא מאיר אור של רביה"ק ביותר כמובא לעיל מחכמה ותבונה], האור של רבינו מאיר עליו יותר, ממי שאינו מתקבץ עם אנשי שלומינו היקרים, לכן הקפידו אנשי שלומינו בכל הדורות להתפלל עם אנשי שלומינו, ולערוך איתם שיחת חברים וכיו"ב.

ובהתבוננות בתורה רואים שחשיבות הקיבוץ הוא דווקא 'קיבוץ' שכלול מאנשים גדולים וקטנים, וזה אנו רואים גם מהסיפור הבא:

"בתחלת ההקדמותיו של מוהרנ"ט ז"ל היה מרבה לדבר עם חבריו אנשי-
 שולמינו שבבגדלוב והיה מעוררם ומלהיבם מאד, ורבונו היה תדיר שואלו
 בשלום החבורה שבבגדלוב, ואולם לאחר זמן כשראה מוהרנ"ט ז"ל שאין
 לבם בווער כמותו, כי היו אנשים סוחרים מוכרי כלים וכדומה (טעפערס)
 חדל מעט מחמת כן מלדבר ולהתעסק עמהם. כשבא אחר כך לרבנו לא
 ספר כלום לרבנו מה, אולם רבנו כבר ראה ברוח קדשו והבין הנהגתו.
 וישנכנס לבית רבנו דאה פתקה רשומה בכתב ידו של רבנו שהיה כתוב
 בה "הוא אמר לכם, המנין שלכם היה בועק רקיעים". (ראה חיי מוהר"ן
 סימן שלא) והיתה זאת לו לתשובה על הנהגתו, וחזר למנהגו הראשון
 לדבר עמהם בעבודת השם יתברך בכתחלה וביתר שאת, כי הבין לנכון
 רצון רבנו ז"ל שמהנכון לעדדם ולחזקם ולהתחבר עמהם ואף שגראה
 לכאורה שיש לו הפסד הרי שפחשבונו הכללי תועלתו רבה ביותר"
 (ש"ש ח' פ"ד). [ועיני החדש שמביא סיפור זה בהרחבה]

זאת אומרת שמוהרנ"ת אף שליבו בער כמו שידע ליבו לבעור לה' לילות שלמים, [ובלשון התורה שלנו הוא זכה לרצונות טובים] עם כל זה רצה רבינו הקדוש שיתפלל דווקא עם 'אנשים הסוחרים' שאין להם רצונות כמוהו, ואף שייתכן היזק והפסד לעבודת ה' של ר' נתן, רבינו התעקש שיתפלל איתם ביחד.

ולא רק דווקא להתפלל ביחד איתם אלא גם "לְעֵדָם וּלְחֻקָּם וּלְהַתְחַבֵּר עִמָּהֶם", כי כדי שהצדיק יוליד תורה חדשה הוא צריך קיבוץ נפשות ישראל וגם אלה שיש להם רצונות מרים ולא טובים.

משרד החינוך
מדינת ישראל

בס"ד

קול "מורשת הנחל"

עדכונים ושיעורים מתקנים והתנסויות במורשת הנחל

02.502.6343

בס"ד, ט"ש"ק פ"ר עקב חש"פ

ברינה יקצורו

בשורה משמחת לאנ"ש חברי חבורותינו היקרים
העמלים תמידין כסדרן בתורת הצדיק
בסדר **"עמוד היומין"** בספה"ק ליקו"מ
שנקבע ע"י זקני החסידים מדור העבר וצ"ל ויבלחט"א

אנו יוצאים בעזהשי"ת עם תכנית לעידוד הלימוד ע"י מבחן יומי עם הגרלה שבועית

על סכום של
100 ₪ לאברך | 50 ₪ לבחור

המבטחים יתקיימו בשיטה אמריקאית - 3 שאלות ליום
להשתתפות יש להרשם ב"קול מורשת הנחל ולשלול לפי התהליך
שלוחה 1-4-1 לאברכים | שלוחה 1-4-2 לבחורים

העשה 3 מעבדים בשבוע בהצלחה (לפחות 2 מחזור 3 שאלות - כלל יכנס להגרלה השבועית
כל מבחן נוסף שיעבר בהצלחה מוכה בהשתתפות נוספת בהגרלה השבועית

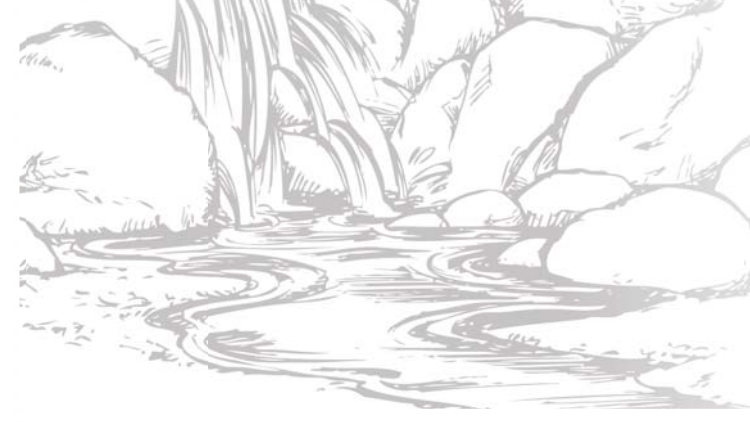
ויהי נועם ה' עלינו, ומעשה דינו כתננה עלינו, וזכותו זה נזכה להגביר חיילים
בלימוד תורתיו הק', ובכן נזכה לקירוב הגאולה השלימה במהרה, כמקובל
מפי ר' נפתלי זיע"א כשילמדו את ספרו הק' יתכוננו לגאולה'

ביקרא דאורייתא

מייזן פיינערליך זעצט שוין פלוצאן פון משיחה וועטס זאמען

ניצוץ של אור

סיפורי התקרבות

כהמשך לסיפור ההתקרבות של הרה"ח ר' נחמן שבתי גלינסקי ז"ל, שהתפרסם כאן בחודש העבר והיכה גלים בין אנ"ש, אנו מביאים כאן בפרסום ראשון, מכתב אישי שכתב בעל המעשה ז"ל בעצמו, לחברו, ידידו ר' נתן בר"א אנשין יבל"ח, ובו פרטים משלימים על הסיפור הנפלא, משולבים בדברי התעוררות והתחזקות על האמונה הפשוטה ברביה"ק.

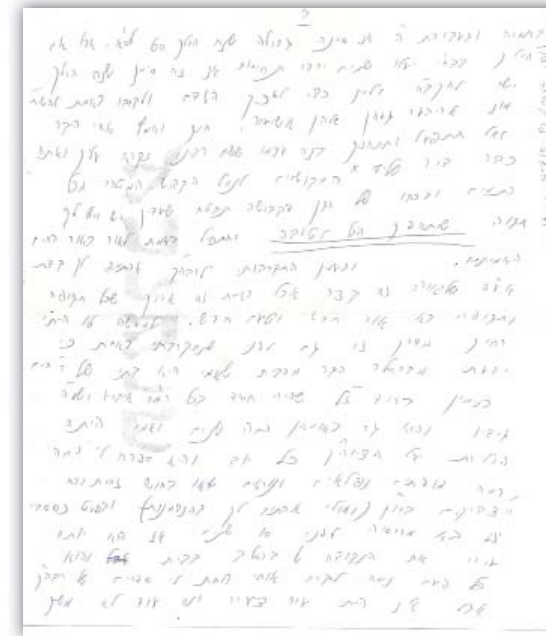
יום חמישי לסדר ונפשו קשורה בנפשו ט' לחודש טבת תשל"ג ערב יא"צ מוהרנ"ת ז"ל

כבוד ידידי היקר והמאד נעלה כמור נתן נרו יאיר ויזרח לעד שלום רב וכט"ס

חן חן לך על איחולך הנעימים מקרב הלב, ואקוה שברכות כל אלו שברכו אותי, בפרט שרובם יושבי אוהלים ודיבורם קודש ויש כח בפיהם לברך [ויברך אתכם כאשר דיבר לכם].

את צעקתך בענין התורה והתפילה שמעתי, ואיני מתפעל מזה, כי כן הוא מוכרח לעבור על כל אחד ואחד, ואדרבה, אם מתחיל כאלו מצבים, ראה גדולה היא שקרובים מאד אל הקדושה, ולכן מתגבר הס"א ברוב חילו ובכל כוחותיו להחליש ולקרר את אותו אחד שנמצא ממש אצל שער ופתח הקדושה. וכמו שמובא בליקו"ה הענין שאין גבור כמתייאש, שאחד שנמצא למשל ביער או במדבר ונופל עליו שודד רוצח, אז מתגלים אצלו כאלו כוחות עצומים ונוראים שהיו גנוזים אצלו שלא ידע מהם מעולם, וקוראים לזה בעברית "על החיים ועל המוות", ולכן היצה"ר "שעוד מעט ישחטו אותו" כשיבא המשיח, הרי

הוא בבחינת מתייאש, ולכן אין גבור כמוהו, והוא עובד בכאלו גבורות שלא היו מעולם, עד כדי כך שעובד יותר ממה שיש לו רשות. ולכן אדרבה מכל נפילה ומכל טמטום הלב צריכים להתחזק ולשמוח, כי שמעתי בשם ר' יצחק ברייטער ווארט עצום ונפלא שידוע מכל ספרי החסידות, אשר מי שלא תיקן חטאות נעורים וכד', הרי שכל התורה והתפלה והמצוות שלו הולכים לחיצונים והס"א, וא"כ זה ממש א שרעק און א פחד, אבל הסימן לזה אם זה שוה או הולך לס"א הוא: אם הולך לאדם תמיד 'גלאט' בתורה ועבודת ה', אז סכנה גדולה שזה הולך הכל לס"א, אבל אם הולך בבחי' 'עליו שמים ירדו תהומות', אז זה סימן שזה הולך ישר להקב"ה. ולכן כדי לזכר האדם ולקרבו באמת להשי"ת "מוז אריבער געהן אהן א שיעור" [- חייב שיעבור עליו בלי

שיעור]. חזק ואמץ אחי היקר, ואל תתפעל, ותתחזק בזה עצמו - ששם רבינו נקרא עליך ואתה כבר דור שלישי ("החוט המשולש לא במהרה ינתק") המקושרים לנחל הקדוש המטהר מכל הכתמים, ובכוחו של זקן דקדושה תבטח שעדיין יש ויש לך תקוה שיתהפך הכל לטובה, ותתחיל באמת לאור באור החיים האמיתיים.

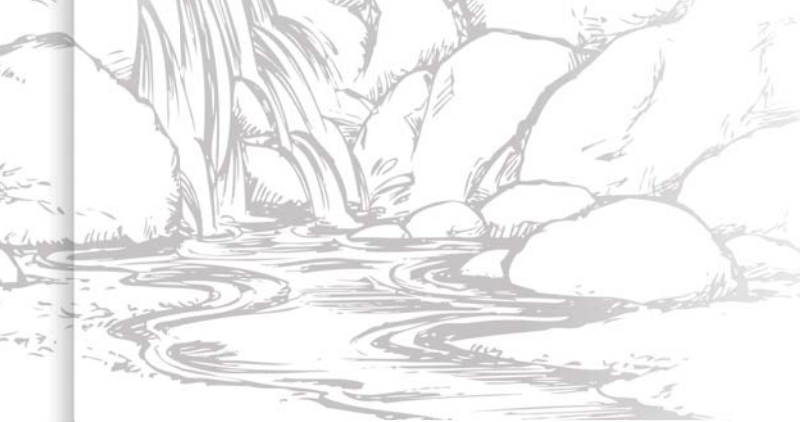
ובענין התקרבותי לרביה"ק אכתוב לך קצת, אע"פ שלכאורה זה קצר, אבל באמת זה ארוך, שכל תקופה ותקופה בא אור חדש וטעם חדש.

למעשה לא הייתי רחוק מדרך זו גם לפני שהתקרבותי באמת, כי ידעתי מברסלב כבר מהבית, שאמי היא בתו של ר' חיים בנימין ברוד ז"ל, שהיה חסיד בכל רמ"ח אבריו וס"ה גידיו, והוא גר באומן כמה שנים, ואמי היתה הולכת על הציון הקדוש כל יום, והיא סיפרה לי כמה וכמה מופתים נפלאים ונוראים שראו בחוש זכות וכח הצדיקים ברוחניות ובגשמיות (ואלי אכתוב לך בהזדמנות). ובפרט כשסבי ז"ל בא מרוסיה לפני 10 שנים אז הוא יותר עורר את הנקודה של ברסלב בבית, והוא כל פעם ניסה לקרב אותי ולתת לי ספרים של רביה"ק, אבל

אז הייתי עוד צעיר וזה עוד לא משך אותי. ומטבע משפחתי הנני בעל רגש גדול מאד, ולכן גם לפני שהתקרבותי לרבינו הקדוש, הייתי מלא עם כיסופים וגעגועים לתכלית, והייתי יכול ממש לבכות כל יום ויום בעת לימוד המוסר בישיבת פונוביז', ואני אחזתי מהחבורה של חסידי ברסלב שהיתה בפונוביז', אך משום מה לא התקשרתי אליהם במיוחד. עד שבפורים תשכ"ז (זוכר אני היטב כי זה נכנס לי בעצמות) בלילה אחר קריאת המגילה באמצע הסעודה בישיבה שכולם התנגעו והשתוללו כמנהג המדינה, וחיפשו איך לשמוח - גיגשתי אל משה בינגשטוק ואל עוד בחור ואמרתי אליהם בהלצה: "נו אתם, ברסלב'ר חסידים שכל השנה אתם מצווים על שמחה, ובפרט << המשך בעמ' 10

לאסוקי שמעתתא

ליבון דברי רביה"ק ותלמידיו

שאלה: האם בציון רבינו הק' נהגו אנ"ש לדבר ישירות עם רבינו או רק לבקש מהשי"ת בזכות הצדיק?

תשובת הרה"ח ר' אלימלך הכהן זילביגער שליט"א

אין בזה שום שאלה כי כך יש לעשות ומותר לעשות כן לכתחילה - לדבר ישירות עם רבינו ולשוחח לפניו את כל הלב כאילו רבינו הוא בחיים חיותו ממש. וז"ל מוהרנ"ת בליקוטי תפילות (ל"ג): "זכני להיות רגיל ביותר לבוא על ציון קבריהם הקדושים ולהשתטח שם ולפרש שיחתי לפניהם באמת, כאילו היו בחיים חיותם ויותר ויותר". הרי לנו בפירוש, כי צדיקים נקראים חיים תמיד, לשוחח אתם כאילו היו בחיים חיותם.

שמא ישאל השואל, הרי במשנה ברורה (תקפ"א, ס"ק כ"ז) מביא בשם המהר"ל, על מה שנוהגין בערב ר"ה לילך על קברות הצדיקים וז"ל: "אך אל ישים מגמתו נגד המתים אך יבקש מהשי"ת שיתן עליו רחמים בזכות הצדיקים שוכני עפר".

אך האמת היא, כי דברים אלו הם פלא גדול, ויש על זה תשובה ערוכה במנחת אלעזר להרב ממונקאטש, בו מבאר מש"ס בבלי וירושלמי ראשונים ואחרונים, שתמיד היו הולכים לקברי הצדיקים לבקש מהם שיעזרו בישיעה ורפואה שהם צריכים והוא מתפלא מאד על דברי המהר"ל אלו.

וכן מפורש בגמ' (סוטה יד). "ואמר רבי חמא ברבי חנינא, מפני מה נסתתר קברו של משה מעיני בשר ודם? מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד בית המקדש ליחרב ולהגלות את ישראל מארצם. שמא יבאו לקבורתו של משה באותה שעה ויעמדו בבכיה ויתחנונו למשה ויאמרו לו: משה רבינו עמוד בתפלה בעדנו! ועומד משה ומבטל את הגזירה, מפני שחביבים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם".

כן אנו רואים, שכלב הלך להשתטח על קברי האבות בחברון שיינצל מעצת המרגלים. גם מצינו בזה"ק (ח"א רכה.): בשעה שצריכים העולם למטר והולכים על הקברות וכו', ומבואר שם שזה רק מתים ודא, ולא צדיקים שהם נקראים חיים, שהצדיק נמצא בכל העולמות יותר מבחיים.

הרי לנו מבורר ממאמרי חז"ל אלו ועוד רבים, שכן היה המנהג שהיו מבקשים מהנפטרים שיבקשו בעדינו.

ואת דברי המהר"ל אפשר לתרץ, כי הוא היה מתיירא שאי אפשר לעשות כן בכל נפטר לבקש שיפעל בעדינו רק לצדיקים, ועוד אפשר לומר, כי הרי כל מודים שאם אחד ילך לקבר הצדיק במחשבה שהוא לבדו יש לו כח לעזור לו הרי זה בחינה של עבודה זרה ח"ו, ולכן כתב זאת שלא יבואו ח"ו לידי טעות.

גם ר' גדליה קניג בספרו "חיי נפש" מאריך בזה, והוא כותב, כי אם הולכים על ציון הצדיק ומבקשים שהוא יתפלל ויפעל עבורנו, זה רצון השם וכך נהגו תמיד. עוד מביא שם, שגם אין צריך לומר בפירוש שמבקשים מהצדיק שיבקש עבורנו, שהרי גם בחיים חיותו היו ממנו ישועה ומביאים לו פדיון וכו' ולא היה זאת בכונה שהוא יושיע בעצמו ח"ו, אלא הוא יפעל אצל השי"ת, וכך גם לאחר פטירתו, וברור כי זו הכוונה גם אם אין מוכיחין זאת בפירוש.

כי כך ברא ה' את העולם, כמו שאמרו על הפסוק "ויקרא לו א'ל אלהי ישראל", שישאל נקראים א'ל שבכחם לשנות הטבע, כפי שר' נתן מביא "ישראל ממשלותיו", שכן ברא ה' שישאל מושלים בטבע. עוד מביא מוהרנ"ת בהלכות ברכות השחר, כי קדושת יוצר שהיא קדושת המלאכים אפשר לומר אפילו ביחידות, על אף גודל הקדושה של המלאכים עם הלשונות הנוראות באימה ויראה וכו', אך אין זה מגיע לקדושה של שמונה עשרה שהיא הקדושה של ברואי מטה - בני ישראל, שזה אי אפשר לומר רק בעשרה, כי כל זמן שלא נתגלה שיש לישראל כח לשנות הטבע עדיין לא נגלה נכון כח הבורא עולם, כי כחו הוא 'ואתה קדוש יושב תהילות ישראל' שנתן לנו כח לשנות את הטבע.

אשר על כן, כמה שהאדם יותר קדוש וצדיק הוא יותר קרוב להשי"ת, הוא יותר מזוכך וכחו גדול, לכן הולכים לצדיק כי הוא זוכה לבחינת 'ותגור אומר ויקם לך'.

מענין לענין, אוסיף לומר, כי גם אין שום בית מיחוש לדבר אל רבינו כל אחד ממקום מושבו באשר הוא בכל העולם כולו.

יש הרבה מראי מקומות סמוכין לזה, גם זכורני כי כך כותב ר' נתן מפורש לבנו 'כי מה שאתה כותב אלי גם זה שומע רבינו'. על אף שר' יצחק כתב את המכתב ההוא אל אביו עונה לו מוהרנ"ת כי גם זה שומע רבינו.

לא רק זאת, אלא בליקוטי תפילות קכ"ב, אומר ר' נתן "קומו כל שוכני עפר, כל השבעה רועים..." הוא מדבר לצדיקים לנביאים לזקנים לתנאים ואמוראים עמדו נא עוררו נא, כל הנוסח הוא שהם יבקשו רחמים עלינו.

עוד יש בליקו"ת (ח"ב תפילה ז') "ועתה ארים קולי ואקרא בקול מר צדיקי ישראל אמתיים.... עמדו נא בעזרתנו אולי יחוס עם עני ואביון...." ראה שם לשונותיו הנוראות מה שמדבר לרבינו, "על מי עזבתם על מי נטשתם". ור' נתן הרי לא עמד על ציון רבינו בעת שחיבר זאת התפילה.

יריעה מיוחדת

למלאות השלשים לפטירתו של
הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל ז"ל

מתוך שיחה פנימית
שנמסרה ע"י הרה"ח ר'
אברהם יצחק כרמל ז"ל

הקיבוץ ומהותו

התפללתי שחרית בשנה הראשונה, היתה כזו התעוררות, לא שמעתי כזאת אפילו בירושלים. אלפיים איש מתפללים יחד וקולם נשמע כמו אוושת גלי הים... לא אשכח זאת איך שכולם געו בבכיה בפיוט 'לקל עורך דין'.

ואין זה מחמת שכולם היו אנשים "משלנו", היו שמה מכל הגוונים, מכל הסוגים, כולם נכללו וכולם התעוררו.

עוד בימות רלוי"צ, כל מי שבא לשול, אם זה תימני, ספרדי או חסידי, כולם ידעו: זו ברסלב! אכן אני חסיד עם ה'קפידות' והמנהגים, אולם כאן אני צריך להתאים עצמי לברסלב. ברסלב זה להתפלל עם זמן קריא"ש, ברסלב זה שאין קפה לפני התפילה, ברסלב פירושה לבכות אל השי"ת, זוהי ברסלב.

לצערינו, עם השנים המצב קצת השתנה. יש כאלה ששכחו מהי המהות הזו, היסודית, של ברסלב... ולצערינו, יש אנשים שלא אכפת להם.

אברהם אבינו היה רגל ראשון למרכבה. ככתוב 'זרע אברהם אוהבי', והחיד"א אומר דבר נורא: שפסוק זה הוא כמו אדם שמשבח עצמו שיש לו אחד שאוהב אותו, אם זה שר גדול וכדומה, אבל יש אחד שהמלך אוהב אותו והוא ידיד טוב שלו. מבאר החיד"א כי זה מה שאומר הקב"ה לאברהם אבינו 'אברהם אוהב' - "היודעים אתם מי אוהב אותי? אברהם אבינו!" הרי זה דבר נורא. רק החיד"א יכול לומר דבר כזה.

ומהי גדולתו של אברהם אבינו? כתוב בתורה "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו", כמו שאמר רבינו "איערע קינדער זאלט איר דערציילן וואס דא האט זיך געטאהן" [לבניכם תספרו מה נעשה כאן].

ילד או בחור צעיר, שעדיין אינו 'בנו', שבא לראש השנה - ואני הרי עוסק בחינוך קרוב לשלשים שנה - עם איזה רשמים הוא יחזור משם? האם הוא יחזור עם הרושם שהוא אמור לחזור איתו - עם ה'וגילו ברעדה'? האם ה'חויה' שהוא יזכור זה הרצינות של ר"ה; שבר"ה בוכים לקב"ה? האם הוא יזכור איך רוקדים לפני הקב"ה בר"ה?

האמת אומר, כי זה יותר מארבעים שנה מעודי לא התפללתי מנחה או מעריב שלא עם הקיבוץ. יותר מארבעים שנה! רלוי"צ כל כך החדיר בנו את זה, שפחדתי אימת מות לעבור על זה.

מחובתנו להנחיל את המסורת הזו לדור העתיד, צריך לחשוב על אלו שבאים לקיבוץ, שהבנים או הנכדים שלהם כאשר יחזרו לביתם יספרו איזה תפילה היתה, איזה ריקודים היו, איזו ניגונים. אה! כזה קדושה!

הרי האמת היא, שאם היה אפשר לחפור מנהרה עד הציון היינו חייבים לעשות זאת, שכן כל אחד יודע שהמראות הנראים ברחובות אומן, אינם בדיוק חלק מברסלב המקורית, השורשית, שעברה מדור לדור...

אם ניקח לדוגמה מקורב: הוא בא לברסלב. מהי ברסלב? אה, הם רוקדים

לגבי ה'קיבוץ' והראש השנה של רבינו אין לנו שו"ע עם הלכות פסוקות, יש לנו רק מסורת.

הרב מטשעהרין בספרו 'פרפראות לחכמה', כאשר הוא מדבר מענין ר"ה, רואים תמיד את ההרגשים העצומים שהיו לו בר"ה של רבינו. בדבריו הוא חוזר ומדגיש שוב ושוב, כי אין זה רק עניינים שמיימים של תיקונים בעולם האצילות המתפשט אל עולם הבריאה והיצירה, מרכבה עליונה ומרכבה תחתונה... אלא הוא מוריד את הדברים עד לעובדא ולמעשה איך כל זה נעשה גם בדורינו אנו.

הרב מטשעהרין היה אדם גדול, תלמיד חכם ולמדן עצום, ורואים זאת לא רק בהערות שכותב בדברי קבלה. שמעתי מר' לוי יצחק כי אני"ש סברו שיש לו רוח הקודש. כך אחזו מהרב מטשעהרין. גם תפילתו היתה נפלאה מאוד, פרק 'מזמור שיר ליום השבת' היה יכול לקחת לו שלשת רבעי שעה. הוא היה אדם גדול מאוד (ויש הרבה לספר ממנו).

אחד מהדברים שהוא מדגיש, הוא על פי דברי התוס' (סוכה כ"ד ע"א ד"ה ה"ג) על הפסוק "למען תלמד ליראה את ה'" שמדבר על אכילת מעשר, וכתבו תוס' דגדול מעשר שמביא לידי תלמוד, כששוהה בירושלים לאכילת מעשר, והיינו שבאו לבית המקדש כדי לראות כהנים בעבודתם ולוויים בדוכנם וע"ז מקבלים יראת שמים. זה הטעם הפשוט במצוות מעשר שני שיש לקחתו ולהעלותו לאכלו בירושלים, כדי שיקבלו ירא"ש וזאת ע"י שיבואו לביהמ"ק ויראו כהנים בעבודתם.

כל אימת שהוא מדבר מהקיבוץ או מראיית פני הצדיק, או מכך שכל הנשמות צריכות להיות נכללות בצדיק, או מענין עליית הנשמות שנעשה ע"י הקיבוץ [כמבואר בליקו"ה הלכות ביהכ"נ], או מענין קיבוץ הנשמות או מענין העלאת הנפשות, תמיד מסיים הרב מטשעהרין בלשון 'פוק חזי', כלומר זהו ענין הקיבוץ וכך הוא נעשה.

יותר מארבעים שנה אני זוכה להיות חלק מהקיבוץ. עוד בהיותי בחור בקיבוץ בירושלים, זכורני כי בליל ראש השנה היו כולם קמים בחצות והולכים לכותל המערבי. 'קימת חצות' בליל ראש השנה, מי יכול לוותר על כך?!

כאשר רלוי"צ התפלל כשליח ציבור היתה כזו אימה, כזו ירא"ש, היו שואבים ירא"ש! אז, באותם ימים היו אוכלים יחד באולמי "בנות ירושלים", אני זוכר כי לא שנה אחת ולא שנתיים היו רוקדים אחרי הסעודה שלש שעות, כלל לא היו צריכים לאכול... כי היתה כזו חיות.

מצד אחד היתה כזו שמחה. ומצד שני היה ה'גילו ברעדה', הייתה הבכיה שהוא ר"ת ב'שמך יגילון כל היום' כמו שאומר רבינו. כל השנה הייתי מחיה עצמי מהר"ה וביותר מה'קרעכץ' של רלוי"צ בברכת "כי אתה שומע תפילת כל פה" של מנחה ער"ה.

עם השנים ב"ה נפתחה הדרך והחלו לנסוע לאומן. אני זוכר כאשר

עליהם כי תעמוד לו הזכות שהוא קירב אותם משאל תחתית, והוא התפאר על עצמו פעם באמרו: כבר ארבעים שנה שהוא נוסע לציון רבינו ואף פעם לא ביקש על פרנסה, בהתבטאו "וכי רק זה חסר לי קצת פרנסה גשמית?!" אולם זה הרגשה של יחיד שהיתה לו, אבל אין שום חילוק כאמור.

כן היו נוהגים אנ"ש לשאול את ר' יודל תלמיד רבנו, והוא היה עולה על הציון וחוזר עם תשובה בפיו. כידוע שרבינו נתן לו הכח זה.

ואין זה ודורש אל המתים, כי אנו הרי מאמינים שרבינו חי, וכמו בחייו היו מבקשים מרבינו, באופן שהוא כמו משה רבינו שהיו שואלים מאתו והוא היה שואל את ה' וחוזר ועונה תשובה, כי זה הכח של הצדיק.

גם שמעתי מר' רלוי"צ, על ר' אהרן מליפאוויץ שהיו שני אחים שפתחו מפעל ועלו על הציון ואמרו לרבינו כי הם לוקחים אותו לשותף על מחצית הרווח שיתנו אותו לאנ"ש, ואכן הצליחו עד מאוד בעסקיהם, והיו באים תמיד לרלוי"צ לאנ"ש באומן.

כן היה ר' אייזיק מאומן, כאשר בנה את בית המדרש, שנים רבות לאחר הסתלקותו של רבנו, הוא עלה על הציון ואמר לרבינו 'אני לוקח אותך לשותף', ואכן הוא עלה לגדולה ונעשה עשיר גדול.

אך אין לכל זה קשר לוידי דברים, כי מה שהופסק בחיי רבינו אחרי שבא מלמברג היתה זה מחמת גילוי רצונו הקדוש אז, אולם לאחר הסתלקותו עשו תמיד וידי דברים על ציונו הקדוש.

גם היה רלוי"צ אומר, כי ראבר"נ אמר כי בכל עת שהוא בא לכותל המערבי הוא מדבר לרבינו, אך אני, כך אמר, אני איני בדרגה זו, רק בערב ר"ה אני מדבר לרבינו. בשנים מאוחרות יותר אמר לי, כי גם בכל יום בהתבודדות הוא מדבר לרבינו.

אך בודאי כי יש ענין לבוא על ציונו במיוחד, כי שם התיקונים גדולים יותר. רבינו הרי ציוה לבוא על ציונו ולומר את העשרה מזמורים. לדבר אל רבינו אפשר בכל מקום, אבל יש תיקונים מיוחדים שנעשים שם.

המשך "ניצוץ של אור"

« המשך מעמ' 8 »

בפורים צריכים לראות אתכם בשמחה מיוחדת", אז הם ענו לי: "אתה רוצה באמת לשמוח? תגיד מיד קרי"ש ותלך מיד לישון, ונעיר אותך בחצות ונלך לפעלד".

ברגע ראשון זה היה בשבילי כמין פצצה, לאיזה השגה בחורים צעירים מגיעים, בו בזמן שכולם מחפשים איך להרוג את הזמן ואיך להשתגע וכו', הרי הם בהשגה ללכת לישון ולקום בחצות וללכת לפעלד, ומאד מאד התפעלתי מזה, ועשיתי כמצוותם והלכתי מיד לחדרי ואמרתי קריאת שמע ומרוב בלבולים כמעט ולא ישנתי, והעירו אותי בחצות, והיה אז גשם חזק מאד עד שהסתפקו אם ללכת בכלל לפעלד, אבל התגברו והלכו. והיה שם כזה התבודדות שלא אשכחתי לעולם, "הדמעות התערבו עם הגשם", ואח"כ היה ריקוד כמו שצריך בתוך הפעלד, וכמובן בדרך עד הפעלד שזה שלשת רבעי שעה חזרנו על הגמרא בעל פה.

ואח"כ הגענו לאיזה בית כנסת ולמדנו עד ותיקין, והתפללנו אח"כ, ורבי נתן ליברמנש נ"י היה הבעל תפלה, וכזו תפלה עוד לא ראיתי מימי, כזה טעם טוב, כל עצמותי תאמרנה, כמו שמסביר רבינו הקדוש בתורה נ' אשר ע"י מתיקות הדיבורים מדושנים כל עצמותיו עי"ש. אבל אח"כ, כלומר אחרי פורים, לא היה משהו מיוחד, אלא מפעם לפעם היה אומר לי משה הנ"ל דיבורים מרבינו הקדוש.

ובקיץ בא פ"א דודך ר' יעקב מאיר [שכטער] נ"י ואמר שיעור בליקו"מ ומאד התפעלתי מזה ובתקופה ההיא התחלתי קצת לעשות התבודדות בקביעות, ומאלול תשכ"ז התחלתי ללכת לשיעורי ר' נתן הנ"ל, ודיבר

לימין ולשמאל, שרים ומוחאים כפיים לצלילי מוזיקה רחובית.

אבל מהי ברסלב המקורית?

ולכן, עלינו לדעת את מהות הקיבוץ, שיהיה כמו שהיה לפני חמשים שנה ולפני מאה שנה, כמו שהיה אצל רבינו.

אומר לכם עוד; אני הרי בעל תפילה בנוסח ירושלים "אונזער נוסח"... באחד השנים, ר' שמעון צבי שפירא ניגש לעמוד עם הנוסח שהיה רגיל כל השנים אצלו, התפילה של כולם הייתה מלאת רגש, מי חשב כלל על הנוסח?! - כזו אהבה, מה אומר לכם, איני זוכר דבר כזה.

אין זה אהבה של זה העולם, זה ענין אחר לגמרי. איני ידוע איך לבטא זאת. כזה אויר הנח והזך, שממש מרגישים זאת. כזו אהבה בין האנשים, כזו טהרה, כזו יראה, כזו שמחה. ר' שמעון שפירא אמר לי באחד השנים: "שנים רבות לא היה לי כזה ר"ה!". היה לו ר"ה עם אביו, עם ר' יענקל מלמד, הרי היו שם, במירון, אנשים... אבל כזה ר"ה לא היה לו... 'אנו חוזרים לפני שלשים שנה, לטעם הברסלבער העתיק'.

דברי התעוררות מאת הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א

בעקבות החלל שנפער

כל שנה ביום היא"צ של רלו"צ אני מתבונן מה איבדנו. אין לנו רק רבי אחד, יש לנו חמישים... אבל הלוא אנו רוצים רק רבי אחד! אנו רוצים לזכות למה שרבינו אמר "ראוי לעולם שיתמנה על האהבה שביניכם"; אנו רוצים להרגיש את אויר הנח והזך; אנו רוצים לחוש את ה"בשמן יגילון כל היום".

אנו רוצים שיהיה מקום להשראת השכינה, שלרבינו יהיה מקום, ואנו - חסידיו רוצים רק את הרבי. מקום שיהיה מלא ביראה, שנראה במוחש כל מה שלומדים בליקו"ה. הרבה בחורים בלי שיעור שאלו אותי, הם לומדים את הליקו"ה הלכות ראש השנה ושואלים: היכן רואים כל הדברים האלה, על מה מדבר ר' נתן 'הריח הטוב', על מה מדבר הרב מטשעהרין, הרי אין רואים זאת. אולם ביחד נראה זאת!

ובעז"ה נזכה לקיבוץ אמיתי, ולכנסיה לשם שמים שסופה להתקיים, לכבוד הצדיק הזה, לכבוד הרבי, ויהי נועם ה' אלוהינו עלינו ומעשי ידנו כוננה עלינו שתשרה שכינה במעשי ידיכם.

בעצרת התפילה שהתקיימה בביהמ"ד הגדול מא"ש בתום השבעה לפטירתו - ליל שישי פרשת מטו"מ

ולפלא, כמו שהזכיר קודם ר' שמעון שפירא, שרא"י חיבר ספר "אשפון לפניו שיחי" על ענין ההתבודדות, שזה הרי היה כל עניינו, ובספר זה בעמוד תי"ז - ר"ת י"ז תמוז - יום הפטירה שלו, הוא מדבר על כך שעל האדם לבקש מהש"ת שיזכה לעשות התבודדות עד יומו האחרון, שיצא מזה העולם ביישוב הדעת.

כך ראו אצל אנ"ש, שהסתובבו תמיד עם ה"התבודדות", וגם כאשר עברו זמנים קשים זה מה שהיה מונח בדעתם כל העת.

וכמו כן נתפרסם המכתב שכתב לעצמו, יומיים לפני פטירתו בזה"ל: "רבש"ע אני מתחייב בזה בלי לשון ומשמעות של נדר ח"ו שבכל יום ויום אפרש כל שיחתי לפניך, שהיא העצה הנקראת התבודדות, ואשתדל ואתאמץ בזה בכל כחי בל"נ. ואני תפילה שתחזקני ותאמץ לבבי, לקיים זאת כל ימי חיי, עד שגם ביומי האחרון לאחר אריכות ימים ושנים אזכה לקיים זאת, ויהיו כל ימי בתשובה." עם חתימת שמו.

יהיה המכתב הנורא הזה שהזכרנו כאן לזכות נשמתו.

לחיות בתפילה והתבודדות

זכינו להתאסף כאן להתפלל על הרה"ח של רבינו הק' ועל הנסיעה לאומן לציון רבינו הק'. עלינו לדעת כי הדבר הראשון הוא תפילה, להחדיר בעצמינו שעלינו לקיים את עצת ההתבודדות, לחיות עם חשבון הנפש ולעשות וידוי דברים, ושאר חלקי ההתבודדות - וכך נתקרב להש"ת.

החלל הוא גדול מאוד. נלקחו מאתנו בחטף יהודים כשרים כאלו, שהיו חיים עם רבינו הק' וכל ימיהם השתוקקו לקיים את דבריו. אין זה דבר פשוט.

כאשר ישבו שבעה על סבי ר' שמואל ע"ה, עלה רלו"צ לנחם ובתוך דבריו הנפלאים סיפר, שכאשר נפטר ר' אפרים ב"ר נפתלי אמרו עליו אנ"ש: "הנה נפטר 'עובד' נפלא. שהיה מפעל שלם לתורה ועבודת ה'.

לעשות מה שהוא עשה - אין ביכולתנו, לכן יראה כל אחד להשלים את החסר כפי יכולתו".

הנה ב"ה גדל וקם דור חדש, עובדי ה' ומבקשי רצונו, אבל צריך הרבה סיעתא דשמיא שנוכה לילך בדרך הזו כפי שקיבלנו, ושלא לזוז מסעיף קטן בשו"ע.

זוהי האבידה הגדולה, שנלקחו מאתנו האנשים שהיו חיים עם זה בכל עת. ר' אברהם יצחק היה חוזר על כך תמיד, להתחזק בנקודה זו, לקיים כל דבר בתמימות ובשלימות מבלי לשנות זיז כל שהוא.

אך לזכות לכך אפשר רק ע"י התבודדות, כי כאשר חיים בהתבודדות הרי זה ענין אחר לגמרי.

לרצות את בנין ביהמ"ק

אנו נמצאים כעת בימי בין המצרים ואנו צריכים לייחל לבנין בית המקדש. ראיתי דבר נורא במדרש שוחר טוב: היתה מגיפה בזמן דוד המלך, הסיבה למגיפה היתה, שלא רצו את בית המקדש, היינו: לא ביקשו שביהמ"ק כבר יהיה בנוי, וזה היה עוד קודם שהיתה מציאות של בית מקדש בנוי! אם כן, כמה צריכים אנו להתפלל היום - שהיה לנו בית המקדש, ובעונותינו הרבים הוא נחרב - על כך שנרצה את בניינו! לפחות שנדבר ממנו, שנחשוב ונשתוקק על זה! כל אחד כפי יכולתו. אם הוא יכול - יאמר מעט או יותר מתיקון חצות; אם הוא יכול - יתאנח ויצטער על החורבן, וכן הלאה. שלפחות נחשוב ונזכור את בית המקדש, כי הוא בית חיינו שאנו מחכים לו.

זו העבודה של תיקון חצות, כמו שר' נתן, לאחר שנסתלק רביה"ק, הוסיף לומר בתיקון חצות את פרק ב' באיכה, "אני הגבר", לבכות על סילוקן של צדיקים, כי הם המכניסים בנו את ההארה של ביהמ"ק.

להתעורר בכיסופים וגעגועים

דבר נוסף שאנו צריכים להתעורר בו כעת, הוא הכיסופים והגעגועים לר"ה של רבינו.

כאשר היינו ילדים, היו כולם יודעים את התפילה של ר' יצחק ברייטער בעל פה, מריבוי האמירות שהיו אומרים אותה. אבל מאז שנפל השלטון הקומוניסטי ועד לפני זמן קצר רבים אפילו לא ידעו על קיומה של התפילה הזו... כי מתי היו אומרים אותה? הרי ב"ה היו נוסעים לאומן כדבר פשוט. אפילו שכחו מהכיסופים שהיו לאנ"ש לציון רביה"ק! כמה השתוקקו, כמה כספו, כמה בכו ודיברו על כך, אי אפשר לצייר זאת אפילו! אפילו את המעט שראיתי אי אפשר לתאר.

לצערנו, בשנים האחרונות נעשה הדבר למצות אנשים מלומדה. שכחו שצריך רצונות וכיסופים, שצריך להשתוקק לציון רבינו; להשתוקק לראש השנה של רבינו.

אבי היה מספר על סבי ר' שמואל, שבעת שבירך ברכת המזון, או בכלל, בכל מקום שנזכרה המילה 'ציון', היה נתקף בחלחלה, משום שנזכר בציון רביה"ק ומתי יזכה כבר לבוא לשם...

סבי ר' שמואל אמר כארבעים שנים ברציפות את תפילה ע"ו מדי יום. היה זה אז כחלום באספמאי. וכי מדוע שיפתח המסך הברזל שהיה סוגר על ברית המועצות? היה פחד נורא רק מלהזכיר את השם 'רוסיה', מפחד גזירותיה האיומות! מי חלם בכלל שנוכה לבוא לציון רבינו? והנה אמרו חז"ל: בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו, ואכן בשנים האחרונות זכה סבי ז"ל להשלים את משאלת לבו להיות בר"ה באומן.

לרבינו נוסעים במסירות נפש!

זכיתי להשתתף בנסיעה הזו והמחזה היה נורא. היה זה כבר בשנה האחרונה לחייו, חולשתו התגברה עליו מאד ולא היה בו כח אפילו

לעמוד בכוחות עצמו.

בלילה שלפני הנסיעה הוא נחלש עוד יותר. קרובי המשפחה שאינם חסידי ברסלב לא הצליחו להבין איך לוקחים יהודי במצב כזה לאומן... נסעו אז דרך קפריסין, הוא התייסר והתענה כל כך במידה שאי אפשר לתארה אפילו. לא היה שם כי אם ספסל של אבן לשכב עליו, אך הוא לא יכול היה לסבול את השכיבה עליו יותר משתי דקות מרוב יסורים. לכולם היה ברור כי צריך להחזירו הביתה, וכבר החליטו כי חוזרים במטוס שנסעו אתו בהלון, שעדיין חיכה שם. אך ברגע האחרון החליט ר' שמואל כי הוא לא חוזר אלא הוא ממשיך את הנסיעה, יהיה מה שיהיה.

לאחר מכן אמר לי אחד מבניו, כי אביו אמר לו כי הרגיש שאין ביכולתו לסבול יותר וכבר רצה לחזור, אולם חשב לעצמו, שאם יחזור הרי לא ידעו צאצאיו שלרבינו צריך לנסוע גם במסירות נפש - - - לכן היה מוכן להמשיך בנסיעה, כדי להשריש זאת אצל כל אחד, שידעו כי לרבינו נוסעים בכל מצב, גם במסירות נפש!

אי אפשר לומר הלכות ברורות בהלכות מסירות נפש, וכולנו גם מקווים שלא נצטרך לכך, אולם ברור שצריך להרבות בתפילה על כך. ה' יעזור שיהיה לעסקנים הפועלים בענין סייעתא דשמיא מרובה, אבל העיקר הוא להרבות בתפילה.

ידוע הסיפור בשניים מהמחוננים של רביה"ק. אחד מהם השתוקק במשך 40 שנה לבוא לאר", וכאשר סיפרו זאת לשני, אמר: 'מה הוא כוסף כל כך - לוקחים כסף ונוסעים!'. כאשר סיפרו זאת לרביה"ק, נענה ואמר: "זה שהשתוקק אכן יגיע בסוף לארץ ישראל, וזה שאמר שלוקחים כסף ונוסעים, לא יזכה לכך". ואכן כך היה. כי לא בכסף באים לרבינו, ולא בכח ובעוצם יד. אכן, צריך לעשות השתדלות, אבל העיקר הוא להתפלל, הן עבור עצמו והן עבור כלליות אנ"ש, שנוכה להגיע.

מלא שמחה והשתוקקות שנוסעים לרבינו

בשנים הראשונות לנסיעה, לאחר נפילת הקומוניזם, כל שנה נולדו מניעות אחרות. במשך כמה שנים קרה שבימי הסליחות היתה 'שביתה' בשדה התעופה; באחת השנים הכריזו ביום הראשון של סליחות, כי מכיון שיש שביתה ומי יודע מה יולד יום, לכן מומלץ שכולם יסעו לשדה התעופה עד שיפתחו השערים...

נסענו אז יחד עם אבי מורי הכ"מ, ר' שמואל צ'ציק ועוד. ר' שמואל הרי היה בעל יסורים נורא וחולה ברגליו, אך שם לא היה לו היכן לשבת והוא עמד על רגליו במשך כל היום, עד שזכינו בערך כשעה לפני השקיעה שנפתחה הדרך.

בדרך כלל יהודי במצב בריאותי כזה, היה רוטן ובוכה על ייסוריו, אבל הוא היה מלא שמחה, כי הנה מחכים לנסוע לרבינו! ניסיתי לסדר שיישב על מזוודה, אבל לא היה שייך בכך, וגם לא היה בנמצא כסא לשבת... אבל הוא היה מלא שמחה מהשתוקקות שנוסעים לרבינו.

זה מה שרוצים מאתנו: תפילות וכיסופים, ללמוד את התורות, ללמוד בחי' מוה"ר"ן "גדולת יקרת ר"ה שלו", בליקוטי הלכות על התיקונים הנפלאים שנעשים בקיבוץ.

"מתי תמלך בציון?"

כמו שהזכרנו: בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו, השם יעזור שנוכה לבוא, אבל זה חלק מהעבודה: כיסופים ותפילות שנרצה לבוא לרבינו, לדעת כי זה תיקון העולם, לתקן עולם במלכות שדי. רבינו הוא זה שעושה כל התיקונים, אנו עושים רק את ריבוי הבתים.

וזו ההזדמנות לעורר כיסופים ולעורר להרבות בתפילה שנוכה לכך. כמה שנראה הסתר פנים, רבינו מדבר מכך שיש הסתרה אבל בתוך ההסתרה הקב"ה מסתתר שם, והוא מחכה לראות כמה אנו רוצים בו;

כמה רוצים להתפלל בציבור, ללכת למקוה ולקיים כל מצוה וכל דבר שבקדושה, כאשר יש רצונות נפתחים שערי סייעתא דשמיא.

הרי אנו צריכים ישועה בכלליות, שתהיה רפואה לכל חולי עמו ישראל, ובפרט אלו מאנ"ש, והבריאים שלא יחלו - והעיקר להתפלל על הגאולה השלימה.

ר' אברהם יצחק ז"ל זכה מדי שנה להכניס כל כך הרבה הרהורי תשובה בלב כל כך הרבה יהודים, בתפילתו הזכה כשליח ציבור, כאשר התחנן "ממקומך מלכינו תופיע ותמלוך עלנו מהרה כי מחכים אנחנו לך",

נאה דורש ונאה מקיים

עוד לפני החתונה ידעתי שהוא משפיע מיוחד ושמעתי ממנו הרבה דרשות, אבל רק אחרי שנכנסתי לביתו, ראיתי והכרתי את גדולתו העצומה, איך הוא ממש 'נאה דורש ונאה מקיים'. לדוגמא, הוא הרי הרבה לדבר על התבודדות, אבל עוד יותר מכך הוא קיים זאת במסירות עצומה. עשרות פעמים אחרי יום עמוס, ראיתי איך שהיה מתיישב בסלון בתנועה הידועה: ידיים נשענות על השולחן ומכסות את העיניים והוא יושב ומתבודד. ר' רפאל [מי שהסיע אותו לשיעורים בשנים האחרונות] מספר: "לפעמים הוא עשה התבודדות ברכב שלו, היתה אז הרגשה של יום כיפור... הוא מכסה את העיניים מדבר ומדבר, הרבה פעמים גם זלגו עיניו דמעות ואנחות מעומק לב הרעידו את האויר".

כלתה נפשו אל ה'

כמה פעמים התמלאו עיניו דמעות. כל מי שהיה בסביבתו הכיר את זה, איך שהעיניים הולכות ומאדימות ומתמלאות דמעות מחמת 'כלות הנפש אל האלוקים מההשתקקות לה' כמו שהיה מטיב לתאר בדרשותיו. בכל כך הרבה הזדמנויות זה קרה: בניגוני התעוררות בליל שבת או לפני המצוה טאנץ' בחתונות ילדיו, בזמירות חנוכה או סתם אחרי סיפור מרגש. היה חי בהשתקקות לה' וכל כך הרבה פעמים זה פרץ החוצה. מי כבר מדבר בזמן שהיה ניגש לעמוד, באיכה, בסליחות, בראש השנה, ביום כיפור, בסתם ליל שבת ואפילו ביום הפורים בעת קריאת המגילה. איך קולו מתחנן ומבקש, מפציר ומתגעגע. לא לחינם היה מתפרץ בבכי באקדמות, במילים "מן ומאן הוא רחמך שפירא בריוותא, ארום בגיניה ספית מדור אריוותא". כמה פעמים בשיעורים היה מדבר על ההשתקקות של הנשמה אל ה', בכזו נעימות ומתיקות.

באהבתה ישגה תמיד

החברות שלו מהעבר, מספרים על ההתמדה הגדולה שלו בשנים ההם, אבל גם בעינינו ראינו, איך היה משכים קום מדי בוקר ומתיישב ללמוד בהתמדה נפלאה וברציפות. כך היה יושב ולומד בכל עת, כשחוף מהפסקות לשיעורים, לאוכל ולתפילות, היה לומד כל הזמן. תמיד היה מוחו משוטט בתורות רביה"ק, כאשר פגש מישהו שאפשר לדבר איתו היה מספר לו כמה חידושים שרבינו הטמין בספריו. כן למד הרבה ספרי קבלה, פעם אמר לנו כי תוך כמה ימים הוא סיים את כל ספרי הלשם. מראה נפוץ היה לראות אותו יושב כשמסביבו ספרים

בשאלה שכל אחד שואל בקדושת שחרית "מתי תמלוך בציון", הדמעות ששפך אז עוררו והעירו אלפים.

אף אנו צריכים כמו כן לבקש "מתי כבר נזכה לכך לראות בגאולה שלימה, בתחיית המתים ובבנין בית מקדשנו?", שגם אנו נשאל "מתי?" - לפחות בלב! הרי כאשר אדם רוצה משהו, הוא שואל תמיד מבלי שייצטרך שיעוררו אותו לשאול. לדאבוננו נתקפים אנו בטמטום הלב, שאין אנו מרגישים בחסרון. צריך לבקש מהשי"ת מתי נזכה לשאול באמת 'מתי תמלוך בציון'; מתי נזכה לצאת מהגלות ולרצות רק את השי"ת בקרוב בימינו לעולם ועד עם רבינו הק' ביחד, אמן.

ר' אלעזר אנגל הי"ו

רבים. בחול המועד הוא לא היה כותב, אפי' שהיה לו פסק מרב שמותר לו לכתוב, היה אומר כי הוא מרגיש שאין זה מכבוד המועד, אבל הוא העיד שיש לו ייסורים גדולים מאי הכתיבה וכדי לפקח את הדעת היה לוקח כמה ספרים ולומד אותם מהחל ועד כלה במשך המועד.

ונפשו קשורה בנפשו

כמה הוא אהב את הרבי, כמה היה מקושר אליו, כמה הוא מסר את כל כולו למענו. הוא אמר לי שיש לו המון פלפולים בתורות של רבינו אבל הוא לא כתב אותם בספר, כי הוא התבונן שאין המטרה שלו בספר לכתוב חידושים עצמיים, אלא "לשרת את הרב" והרי הלומדים מעדיפים ביאור, פירוש או הבנות בקשרי התורה ולא סתם פלפולים עצמאיים.

כשהיה משתטח על ציון רביה"ק היה עומד במרחק ומסתכל על הציון בגעגועים עד שהיו עיניו מאדימות ומתמלאות דמעות ואז היה רץ לרבינו. בציון לא היה מתייחס לאף אחד, אפי' לא לקרוביו. אח"כ היה זוכר להתנצל ואומר "אימת רבי עלי".

כל היום היה מדבר מהרבי, זה היה החיים שלו. להפיץ, להסביר ולתרוץ את הקושיות על רבינו. הוא סיפר לנו על הרבה וויכוחים שהיו מתעוררים בשיעורים בינו לבין מקורבים חדשים ואיך בנעימות ובכישרון היה ממוסס להם שאלה אחרי שאלה, עד שעל כורחם ענו אמן ואף זכו לימים להתקרב בהתקשרות עצומה לרבינו. הוא ידע לתבל את הדברים בצורה נעימה שתיכנס גם באוזנו של מתנגד לברסלב, לא לחינם היו לו ידידים וקרובים שזכה לגרום להם להסיר את כל ההתנגדויות ולאהוב את ברסלב, עד שלפעמים גם קראו לו לדרוש בבתי כנסיות חסידיים.

כמה חכמה היתה לו... גם כשישב עם אדמו"ר או משפיע גדול, ידע למצוא את נושאי שיחה משותפים, עד שבנעימות היו מגיעים לכל מיני נקודות בברסלב, בחן ובנעימות. אח"כ היה מספר לנו בהנאה עצומה, איך עוד התנגדות ירדה ואיך עוד משהו מסתכל על רבינו בעין יותר טובה. היה מספר איך פעם היתה ברסלב מוקצה מחמת מיאוס ועכשיו אלפים הולכים באורו של רבינו.

כמה היה מרבה ללמד כי הרבי רצה שנהיה יראי שמים חסידיים, עובדי ה', מעורבים עם הבריות מחד, ומאידיך עמוסים באור של הרבי, עם התחזקות והתעוררות.

להזדכך מהעולם הזה

בשיעורים היה מדבר על המון נושאים, אבל תמיד בער לו הענין של הזיכרון מהעולם הזה. שהרבי רוצה להביא אותנו למקום חדש, למקום זך נקי, שנרצה שהרצון שלנו יהיה רק לעבוד אותו, רק את התכלית, בלי רצונות גשמיים של תאוות והבלים. והצדיק הגדול שזכה לזה, הוא מאיר לנו דוגא לנטוע בנו רצונות חדשים, לעזוב את כל הבלי העולם. כמה אנשים זכו בשיעורים שלו להיכנס לדרך הזו, גם אנשים פשוטים שהיו שקועים בטרדות העולם שמעו פתאום מנגינות חדשות ואחרי כמה שיעורים הפכו את כל החיים שלהם. כך גם עובדי ה' שפתאום למדו על עולמות חדשים, על רצונות לא מדוברים. על מציאות שאדם לא רוצה כלום מהבלי העולם ותענוגותיו, כי אם דברים אחרים לגמרי. עמוק נחרט במוחנו תיאורו בצבעים חיים את גדולי אנ"ש שהיו מבזים את כל עניני העולם. מעט מכך אפשר לראות בספריו, איך שבכל תורה ותורה הוא סולל את השביל והדרך איך להגיע אל הדרגה הנעלה הזו, לבזות את העולם ולהתגעגע אחרי ה' ומצוותיו.

וכמו שידע לעורר ולתאר בצבעים חיים את הבלי העולם ואת יופי התכלית, כך גם ידע לאמץ ולחזק בדיבורים נעימים, בשבעה משיבי טעם. בשיעורים הרגישו את זה מאוד: לפעמים היה אומר דברי מוסר נוקבים ומיד לאחר מכן היה עובר להתחזקות בכזו מתיקות, עד שלא היו מאמינים שזה אותו אדם שדיבר מקודם. כי כך היה חי כל הזמן: להתאמץ בכל הכח, להתעורר ולשוב. אבל גם לשמוח מזה שאנחנו כואבים על הרוחניות וחוטפים בלי סוף דברים טובים.

דרגות בקדושה ופרישות

עוד לפני 20 שנה, הוא כתב בצוואה ששנים רבות לא ראה פני אשה ושמר על ידיו אפי' כשזה עלה לו בייסורים. בעשור האחרון שמעתי ממנו בהזדמנויות רבות, בשיעורים ובשיחות אישיות שאפשר להגיע למצב שלא רוצים בכלל ליהנות כי אם לעשות את רצון ה', כי כך ציווני הבורא. ואפילו שזוהי דרגה עצומה אפשר לזכות לזה עם תפילות רבות, רצונות ומאמצים. הוא ממש מאס בדברים לא קדושים, או ממי שלא טובל וכד'. תמיד היה מדגיש מה שרבינו אמר שבקדושה צריך להחמיר את כל החומרות.

מעורב בדעת עם הבריות

ובל נטעה לצייר לעצמנו כי מו"ח ר' אברהם יצחק זצ"ל היה דמות של עובד ה' פרוש ומנותק מהעולם, כי האמת היא להיפך ממש. היה 'מעורב בדעת עם הבריות' באופן מדהים. כמו שראשו ליבו ומוחו היו מגיעים השמימה, כך רגליו היו מונחות על הקרקע, הוא הבין טוב את העולם הזה. הוא ידע לסדר ירושות, לחלק כספים, להתעמת עם עורכי דין ממולחים כדי להוציא את היושר לעולם, כדי להשכין שלום בעוד משפחה או סכסוך. כל אחד מצא אתו שפה משותפת: לאחד דברי קבלה, לשני דברי הלכה, לזה סיפורים מהחז"ת ושאר גדולי הדורות ולאחר משפטים חריפים מאדמור" פולין או אמרות הונגריות עסיסיות ("וואזנע" בלשוננו), כך גם ידע למי להשחיל משפט בתימנית או סיסמה

עירקית לצד צרור פתגמים בערבית...

בכל שיעור שהיה מגיע היה מתאים את עצמו מיד, בסגנון ובשפה, בדוגמאות ובמובאות. כולם הרגישו שהוא משלהם. הן חסידים וותיקים, הן מקורבים חדשים. גם ליטאים וגם בני עדות המזרח. של כולם היה הרב כרמל 'אישי' שלהם.

בני המשפחה וידידיו הקרובים יכלו לדבר איתו על הכל ממש: על ענייני רוחניות וגשמיות, על שטויות על חוכמות של ילדים, על ספיקות בענייני כספים וכן הלאה, ותמיד היה מתעניין, מקשיב ועוזר ככל יכולתו.

לפעמים כדי לקרב, היה מדבר גם על דברים שהוא ממש שנא, העיקר שכן שיחו ירגיש בנוח. אלפי פעמים הוא סיפר בדיחות מצחיקות מאוד רק כדי לשמח איזה אדם עצוב, לתת הרגשה טובה, או סתם כדי להעביר נושא.

הוא ידע לארגן רשימות לקניות, לבישולים, להכנות לכל מאורע, בישוב הדעת היה שולט במצב, ומציע מה לעשות.

שומר משמרת הקודש

הוא נלחם בשיבושים, הן באופן כללי ובפרט בדרכי רבינו, אבל החידוש שהוא ידע עד איפה כן ומתי לא. הוא ידע מתי זה דבר הנשמע שמצווה לאומרו ומתי המצווה לשתוק, או להעביר נושא. כאשר היה מגיע למצב שמדברים על אנשים ומעלים אותם על שולחן הניתוחים, היה תיכף בחכמה פותח נושא חדש. הוא נזהר שאנשים לא יקפידו עליו, לא יצטערו ממנו, גם אם זה גרם לו עצמו לצער ולקושי גדול.

איך הוא הספיק כל כך הרבה בחייו הקצרים? גם 18 שיעורים ויותר בשבוע וגם מאות ק"מ נסיעה ביום; גם כתיבת הספר - שזה לבד עבודה של צוות שלם - עשה הכל בעצמו וגם למכור את הספרים; גם לענות לשאלות, אפילו לאנשים קצת טרחניים, והכל במאור פנים ובסבלנות כאילו אין לו דברים אחרים לעשות. גם ללמוד ולהתפלל וגם להתבודד. גם לאחוז ראש עם כל מי שפגש ולהתעניין בשלומו ובשלום הסובבים אותו וגם להתייחס לכל בני המשפחה ולדאוג לכל אחד ובעיותיו. גם לדאוג לכמה שידוכים לבחורים מקורבים וכד' וגם עשרות עסקנויות מהצד ולקייבץ באומן ולידיד שביקש טובה וכדומה; גם לעבור על כמה ספרים כדי לתת הסכמה וכדי שהלה יקבל הסכמה מזקני אנ"ש וגם למצוא מסילות להחזיר לתלם מי שקצת תעה בדרך... איך לב אחד סחב את הכל, בשמחה, ברוגע בישוב הדעת. ואיזה ישוב הדעת, איזה בירור צדיים, היה לו... ממש תענוג.

יה"ר שיעמוד למעלה למליץ יושר לכל המשפחה ולכלל חסידי ברסלב, לפעול לישועת הכלל והפרט להחיש גאולינו במהרה, שתהא נשמתו צרורה בצרור החיים עדי נזכה במהרה לתחיית המתים בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים

הר ההר בגבול אדום

יראתי בפצותי שיה, לעסוק אודות מקום קודש הקדשים, מערתא קדישתא שבה נכנסו משה ואהרן באותו יום מר ונמהר א' לחודש אב בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים, באותה מערה מת אהרן במיתת נשיקה קדושה וטהורה עד שמשה רבינו איחל לעצמו מיתה כזו, ואף הובטח על כך מפי השי"ת בכבודו ובעצמו.

שונה קבר אהרן משאר קברי צדיקים, שיש לנו רמזים ואף סימנים ברורים בפסוקי התורה, אשר לאחר שנשתדל להבין אותם עד כמה שאפשר, נוכל למצוא על פי הפסוקים את האיזור של הקבר ועל פי המדרשים ופירושי רש"י נוכל אף לזהות את ההר עצמו ומקום הקבר.

בס"ד השקענו רבות לנסות ולברר את סדר מסעות בני ישראל, ומקומה של ארץ אדום, על פי מה שגילו לנו חז"ל הקדושים ובפרט רבותינו הראשונים והאחרונים שכל רז לא אניס להו, ולאור זאת ניתן לאשר וליישב את המסורת המקובלת בכל הדורות שעברו על קבר אהרן הנמצא סמוך ל'פטרה' שבמדינת ירדן, באופן שהוא מתאים לפי רוב שיטות הראשונים והאחרונים.

גדול (רש"י במדבר כ כב). שם עולים אהרן ומשה אל ראש ההר, אהרן מסתלק שם במיתת נשיקה ונקבר במערה אשר בה מיטה מוצעת ונר דולק (רש"י במדבר כ כו). כאשר יורד משה בלי אהרן, העם מסרבים להאמין שמת, ואז מלאכי השרת הראו לעם את אהרן הכהן שוכב בקברו אשר במערה (רש"י במדבר כ כט). אמנם אפשר שרק העלו את המיטה לאויר ולא שראו אותה בתוך המערה).

היות ומלך אדום לא נתן לעבור בארצו עם ישראל פונה לכיוון דרום "דרך ים סוף", סובב את כל ארץ אדום מצד דרומה, כאשר כיוון ההליכה העיקרי הוא ממערב למזרח עד שמגיעים לדרומה של ארץ מואב. גם המואבים אינם נותנים לעבור בגבולם, לכן מסובבים את כל ארץ מואב, כאשר בכל הדרך הארוכה הזאת קצרה נפש העם בראותם שהולכים בכיוון ההפוך מארץ ישראל, עד שמגיעים לפינה הדרומית מזרחית של מואב, אז פוקד השם יתברך "פנו לכם צפונה ובואו הר האמורי ואל כל שכניו" הם עוברים את נחל ארנון עד שמגיעים לערבות מואב אשר ליד יריחו בצד המזרחי של הירדן, שם הם נכנסים בסופו של דבר לארץ ישראל על ידי שעוברים את הירדן עם יהושע בן נון.

נקודות לזיהוי קבר אהרן

עד כאן תיאור סדר השתלשלות הדברים שאירעו לאבותינו. אם נתבונן היטב לגבי מקום הר ההר נוכל להוציא מכאן כמה נקודות מרכזיות והכרחיות בכדי שנוכל על פיהם לזהות את מקום קבורת אהרן הכהן:

(א) הר ההר נמצא בגבול ארץ אדום, כפי שכתוב מפורש במקרא (וכפי שנאריך בהמשך).

(ב) לפני שבאו להר ההר היתה אפשרות טכנית לעבור את ארץ אדום מדרום לצפון ולהכנס לארץ כנען. כלומר שארץ אדום נמצאת מדרום ובצמוד לגבול הדרומי של ארץ כנען. זאת אנו רואים מסדר הדברים, שלפני מיתת אהרן היתה הבקשה למלך אדום לעבור דרך ארצו לארץ

ישראל, וכפי שביאר רש"י בספר שופטים.

(ג) לאחר הסתלקות אהרן המשיכו לצד דרום וסובבו את ארץ אדום ממערב למזרח, עד לדרום ארץ מואב. כפי שמסביר רש"י.

(ד) צורת הר ההר הוא ייחודי, כתפוח קטן על גבי תפוח גדול, וככל הנראה אין צורתו ככל ההרים ומכאן שמו המיוחד. וכפי שהביא רש"י בשם המדרש. וכן זהו סימן מובהק הנראה גם בימינו אלה לכל הבאים לקבר אהרן הכהן, שמעפילים על הר גבוה מאד, ובראשו יש עוד הר קטן אשר בפסגתו קבר אהרן הכהן.

שיטות רבותינו על מקומה האמיתי של ארץ אדום

הנקודה החשובה ביותר שעלינו לברר היטב היא מקומה האמיתי של ארץ אדום, כי הזיהוי המדויק של קבר אהרן הכהן צריך להיות מבוסס על כך שהקבר הוא בגבול אדום כמפורש בתורה, וככל הנראה בצד המערבי של אדום, כי רק כך יש אפשרות לאחר מכן לסובב את אדום מדרום וממערב עד למואב הנמצאת במזרח - כפי שעשו בני ישראל. ולמעשה כבר נחלקו רבותינו מפרשי הנ"ך ופוסקי ההלכה היכן היא מקומה המדויק של אדום:

(א) שיטת רש"י היא שארץ אדום נמצאת בדרום ארץ ישראל ממש (ולפי חלק ממפרשי רש"י נמשך גם לצד מזרח ואכמ"ל).

(ב) שיטת הגר"א ש"ארץ אדום" נמצאת בדרום מזרח ארץ ישראל, דהיינו ממזרח לעמק הערבה, כיום במדינת ירדן, ואילו "הר שעיר" נמצא אכן בדרום ארץ ישראל ממש. לדעתו שטח הערבה שבין הר שעיר לארץ אדום הוא 'לשון' ממדבר צין ושם היא קדש שבה שלח שליחים למלך אדום לעבור דרך הערבה שלמרות שאינה חלק מארץ אדום בכל זאת היתה "שייכת לאדום" והיה צריך לבקש רשות מאדום כדי לעבור דרך שם. (על פי ביאור המשנה יוסף בחלק ד' סי' כ"ו, ועל פי הנספח בספר העקוב למישור לידידי הגר"ש מן).

(ג) שיטת רבינו אשתורי הפרחי בעל הכפתור ופרח (פרק יא) הוא כפירש"י שאדום נמצאת בצד דרום, אלא שנמשכת גם בצד מזרח עד לארץ מואב, והוא כולל בתוך השטח גם את הערבה עצמה. ובפרק מ"ז הוא כותב בפירוט יתר: "דע כי לדרום א"י יש ארץ רחבת ידים וקורין לה הישמעאלים בלד אל שאובאק, והוא ארץ אדום. ואורך הארץ מדרום לצפון כמו ארבעה ימים, ויש שם ערבה כמו הערבה שבין ים כנרת וירחו. ואל צפון ארץ זו הוא ארץ מואב וכו'".

ניתן אולי לפרש הדברים באופן שיתאימו כל השיטות כי לדברי הכפתור ופרח ארץ אדום השתרעה מדרום לארץ ישראל ועברה עד לערבה ומשם מזרחה על רכס ההרים (ששם הוא אל שובאק כפי שנקרא עד היום), וכן אפשר לצרף לזה דברי הגר"א שמדבר צין נכנס ב'לשון' צפונה בערבה עד לעיר קדש שהיא בקצה גבול ארץ אדום, שם הצטרכו להסתובב דרומה "דרך ים סוף", דהיינו שהמשיכו בערבה הדרומית לכיוון ים סוף, באמצע הדרך עלו להר ההר הנמצא בצד מזרח בגבול אדום (בדיוק היכן שמוזהים כיום את ג'בל ארון - קבר אהרן הכהן), שם מת אהרן והמשיכו משם דרומה עד לסוף ארץ אדום, ואז סובבו את אדום מצד דרום ומשם למואב וכו' וכפי המפה המצורפת. (ויש תח"י קונטרס שלם המבאר כל השיטות הנ"ל עם עוד שיטות בדבר, באריכות יתרה, אולם אין כאן המקום להביא את כל המומ"מ בענין זה).

שיטת הכפתור ופרח המתאימה לדעת רש"י (ואולי גם לגר"א), בערך כפי ששירטט בעל המשנה יוסף (דרך ב'). נצעד בסדר מסעי בני ישראל לפי המספרים המסומנים: 1. לאחר קדש ברנע שהיו קרובים לארץ וסיפור המרגלים, הם ממשיכים וסובבים את הר שעיר ימים רבים. 2. בשנת הארבעים מגיעים לקדש שבמדבר צין "קצה גבול אדום" שהיא לשון של מדבר צין הסמוך לאדום, שם מסתלקת מרים הנביאה, ומבקשים לעבור דרך ארץ אדום לארץ ישראל. 3. אהרן הכהן מסתלק ונקבר בהר ההר בגבול ארץ אדום. 4. בני ישראל הולכים דרומה "דרך ים סוף" ותקצר

מבנה הקבר בראש ההר הקטן שעל ההר הגדול

ג'בל אהרן מבט ממערב רואים בבירור תפוח על גבי תפוח

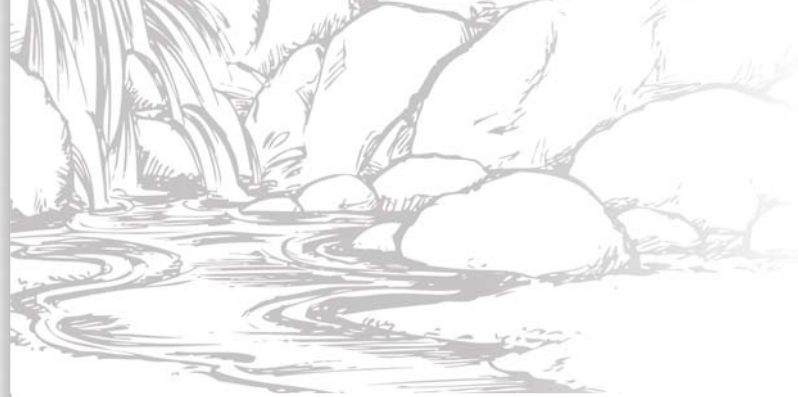

שיטת הכפתור ופרח ורש"י המתאים לגר"א

נפש העם בדרך כי הולכים בכיוון ההפוך מארץ ישראל. 5. סובבים את דרום ארץ אדום וארץ מואב ממערב למזרח. 6. השי"ת מצוה "פנו לכם צפונה" וממשיכים לכיוון מזרח ארץ ישראל עד שמגיעים לערבות מואב על ירדן יריחו.

המסורת המקובלת בכלל ישראל

לאור הנ"ל שהמסורת המקובלת על קבר אהרן בפטרה מתאים לפי דברי רבותינו הראשונים והאחרונים, הן על פי רש"י, הכפתור ופרח וגם על פי הגר"א, נעתיק את המקורות המשתרעים למשך אלפי שנים

נקודת החבר לקבל דין מן דין

ר' יעקב יארבלום - אלעד

הגילוי של חודש מנחם-אב

הוא רוצה באמת לעבוד את ה'. ואז כאשר ימשיך בתמימות לעשות רצון ה', הוא מגלה נאמנות אמיתית להשי"ת. עוד דבר גדול שהאדם מקבל, שעי"ז הוא קונה מדת ההכנעה והענוה, שהוא בעצמו אינו יכול לעשות שום דבר, אלא רק בעזרתו יתברך הוא יוכל להתקדם ולעלות מדרגה אחר מדרגה.

רבינו רוצה ללמד אותנו דעת אמיתית, שלא להתבלבל ולא להתרגש ממה שעובר על האדם, כי כך היא הדרך. כמו שהרמח"ל כותב בהקדמה לספרו 'מסילת ישרים', כי בימים ההם אצל השרים סוג של תענוג, שהיה להם בגינה 'מבוך' של עצים והיו מכניסים אחד לתוכו והם היו יושבים מלמעלה ונהנים לראות איך שהוא מסתבך, עד שהיו מראים לו את הדרך החוצה. כך כביכול הצדיקים יושבים למעלה והם מוליכים אותנו ומדריכים אותנו להראות לנו את הדרך שנלך בה, ואנו צריכים רק לשמוע לצדיקים ולהקשיב להם ולקיים בפשיטות ובתמימות את עצותיהם איך לעבור את המבוך של העולם הזה.

זה מה שהחודש בו אנו עומדים כעת - חודש מנחם אב - מלמד אותנו. שכן אנו רואים בחודש זה שני הפכים: בראשית החודש: 'משנכנס אב ממעטין בשמחה', ואחרי תשעה באב מתחילים שוב בעליה, עד שבט"ו באב אמרו במשנה "לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים" ולאחר מכן ממשיכים בהכנה לימים נוראים. כמו שר' נתן מבאר בליקוטי הלכות (שבת הלכה ז') כי כל השבועות הללו של 'בין המצרים' ו'שבעה דנחמתא' הם הכנה לראש השנה. כמו שאומרים לפני תקיעת שופר בצעקה והתעוררות: "מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה" כי כדי להגיע למרחב חייבים לעבור מקודם במיצר.

שכן, שלא כמו אצל הרבה אנשים שימים אלו הם 'לא מן המניין' והם מחפשים כל מיני עצות ותחבולות איך לעבור אותם מבלי להרגיש את האבלות... האמת היא שהימים של בין המצרים ותשעת הימים, הרי הם כמו כל דבר בעבודת השם שצריך להיות בנוי מירידה ועליה, וכמו שרבינו אומר שכל אחד צריך לעבור אלפים ורובבות עליות וירידות עד שנכנס לשערי הקדושה.

השם יתברך יעזור לנו שנוכח באמת לשמוע לרבינו ולהכניס בתוך הלב הדיבורים של רבינו ולקיימם בפשיטות לעובדא למעשה ואז נזכה באמת להתקרב להשי"ת ולהגיע לתכלית האמיתית שלכן נבראנו, אמן.

מהיסודות הגדולים בעבודת השם מלמד אותנו רבינו בתורה מ"ח, שהיתה נקראת בפי אנ"ש 'האיגרת' - 'די בריואלע', וז"ל: "כשאדם נכנס לעבודת השם אזי הדרך הוא שמראין לו התרחקות ... וכל ההתרחקות הוא רק כולו התקרבות". רבינו מלמד אותנו כאן יסוד כי כך הוא הדרך ואי אפשר אחרת.

בכלל השישי (מהח"י כללים) כותב ראבר"ן וז"ל: דיבר הכתוב "זה לעומת זה עשה האלקים", כפי ביאורו בספרי אמת, שכל הנמצא מצד הקדושה והטוב, נמצא כנגד זה מצד הטומאה והרע, ונלמד כמה פעמים צד הטוב מהיפוכו שבצד הרע".

לאור דברים אלו, הבה ננסה ללמוד את התורה הפוך: "כשאדם נכנס לעבודת השם, אזי הדרך הוא שמראין לו התקרבות, וכל ההתקרבות הוא רק כולו התרחקות..."

למה ההתקרבות היא התרחקות? כי באמת לעבוד את השם, פירושו שהאדם יוצא מהכבוד העצמי והוא רק משרת את הטוב. מעתה, אם היה קורה כזו מציאות שהוא מתחיל לעבוד את השם: ללמוד, להתפלל, לשמור על העיניים, לא לכעוס וכן הלאה, והכל היה הולך לו כסדר, ובהכל הוא מצליח, הרי שהיה כולו מתמלא בגאווה, שהנה זכה כבר להגיע כבר לדרגות גבוהות, ואז היה ח"ו מתרחק לגמרי מהשם יתברך, כמו שאמרו חז"ל על בעל הגאווה "אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת".

לכן אומר רבינו כי "הדרך הוא שמראין לו התרחקות". לדוגמא, כאשר האדם החליט להתחיל לשמור על העיניים, אזי, כפי שרבונו מגלה לנו כאן, מתחילים לעבור עליו כל מיני ניסיונות בקדושה. וכן אם הוא רוצה לעבוד על מידת הכעס או כל מידה אחרת לפתע הוא מוצא את עצמו במצבים הרבה יותר גרועים מקודם.

והאמת היא שכל זה הוא רק 'מבחן כניסה' שהש"ת בודק את האדם אם הוא באמת רוצה לשרת את הטוב, או שרק רוצה להגדיל כבוד עצמו; שיגידו עליו שהוא 'עובד השם', 'חצות איד', 'שומר עיניים' וכו'.

זה מה שרבינו מלמד אותנו, שעורכים לאדם מבחן בזה שמראים לו התרחקות, לראות אם הוא ממשיך גם כשלא הולך לו, ולא אכפת לו ממה שעובר עליו אלא הוא ממשיך לעשות מה שהוא יכול.

ולכאורה, אם רבינו מגלה לנו את המבחן ואת התוצאות שלו, היאך ייקרא עוד מבחן ונסיון? אלא יש לומר, כי העבודה שלנו היא להאמין בדברי רבינו כי כך הדברים מתנהלים. שכל המעברים והנסיונות אין בזה שום התרחקות אלא כולו התקרבות, שהשי"ת בוחן את האדם אם

מקרב הראו הערביים דרך במדבר לקבורת אהרן הכהן על הר ההר גבוה מאוד הר על גבי הר, ובתחבולות לבוא עליו כי הוא שוה כאלו נחצב בקרדומות, ועל ראש ההר מערה עם כתבים הרבה, ונחפר מערה בתוך מערה. ועל הכותלות חרותים דברים רבים מימים קדמונים, ועל ההר קבר בנוי יפה וכתוב עליו בכתב ולשון ערביים 'אהרן בן עמרם'. ובמערה התחתונה נכתב באותיות גדולות ג"כ אהרן בן עמרם. אולם הכתובות החרותות בכותל אין אדם יודע לקרותן. וכתב זה ממש תחת קבר העליון של אהרן. ובמערה מדליקין הערביים חמאה לכבוד אהרן ושמן לזכות אהרן. ולצד מזרח ההר מדבר נורא מאד. שמה קבורים מתי מדבר. מקצת קברים ריקנים ובקצתם מתים גדולים מאד. ובקבר אחד נראה צלע גדול של אדם רוחב שלושה טפחים". עכ"ל ע"ש.

וכן באיגרת יחסותא דצדיקי דארעא דישראל, (משנת ת"ו) בהקדמה וז"ל: "עתה מחדש הורו לנו ערביים דרך המדבר בערבה, קבורת אהרן הכהן בהר ההר מערה לפני ממצרה, עם אותיות חקוקות בכותל מזמן קדמון, ובמצבה גדולה מאבני שיש שעל קברו כתוב כתובת ערבית 'אהרן בן עמרם', ואחרי הקבר למזרח המדבר הגדול והנורא ששם קבורים מתי דור המדבר" עכ"ל.

בספר גבעת שאול (למהר"ש הארנשטיין ז"ל משנת תרמ"ג עמ' 26-7) מסופר שבשנת תרי"ד נסע הרב הצדיק חכם יחזקאל הספרדי ועוד כמה אנשים עמו ונסעו להר ההר על קבר אהרן הכהן, וגם בדרך מדבר סדום נסעו שני ימים וראו בכל פסיעה נחשים ושרפים... ובכל פעם נתנו הודיה אליו יתברך שמו שהצילם בדרך המסוכן הזה. ובאו להר ההר בט"ו באב... ובבואם באמצע ההר לצד מזרח ראו מערה גדולה בעמקי הארץ ושני עמודים גדולים... ויתפלאו מאד על מראהם, אבל יראו את נפשם לרדת לתוך המערה, כי אמר להם הערבי אשר רכב על גמלו... יהודים! הזהרו והשמרו לכם לרדת למערה פן יראו אתכם הערביים יושבי המקום הזה ואז דמכם בראשכם ואני נקי, כי הערביים יהרגו לאיש היורד לתוך המערה למטה מתשעה מעלות, התמהמהו פה ואקרא לכם לראש הערביים ואז תרדו... ואחרי אשר נפרד מהם הערבי ירדו כולם למערה. ובאו תחלה למערה גדולה נחצבת מאבן אחת. וממערה זו ירדו שלש עשרה מעלות, וראו נרות רבות דולקים על קבר אהרן, כי הערביים ידליקו נרות תמיד בתוך המערה והציון באמצע, אז פתחו ואמרו איזה מזמורי תהלים ויצאו בחפזון, כי נפל עליהם פחד הערביים. וכאשר עברו 10 מינוטן בא ראש הערביים ורומח בידו ואמר להם "דמכם בראשכם כי הייתם בתוך המערה!" - ובקשו ממנו וגם שיחזרוהו בממון ויביאם עוד הפעם למערה וספר המעלות ובהגיע למעלה התשיעית אמר להם "עד פה תבואו" וגמרו שם ספר תהלים, גם התפללו תפילת שחרית כי בבוקר באו שמה" עכ"ל.

התייר התורני רבי יהוסף שווארץ בספרו תבואות הארץ מביא בזה הלשון: "הר ההר (במדבר כ' כה) למערב "מעאן" בערך 3 שעות הר גבוה הנקרא בלשון ערבי "ג'בל הארון" ר"ל הר אהרן ועליו בית תפלה לגוים. ולתוך המערה שבהר ההר קבר אהרן וכותלי המערה הם כתובים, וכפי הנראה הכתיבה כתב אשורית הוא אבל לא מובן מה שכתוב שם.

לסיום נביא גם מספר "ארץ ישראל ושכנותיה" (לר' י.ז. הורביץ. תרפ"ג. בעמ' 239) שמספר על מנין של יהודים ובתוכם שני כהנים אשר באו אל קברו של אהרן, והתפללו שם. אך בהגיעם לחזרת הש"צ ולנשיאת כפים באו המון ערבים ויפריעו. אחרי כן בקרו שם הרב החסיד הספרדי חכם חזקיה מצפת (נלב"ע בתרמ"ב) ודודו העשיר מחברון וירדו אל מערה אשר מתחת לציון ויגיעו עד שבכה אחת וייראו מאד וישוּבו" ע"ש.

זכותא דאהרן כהנא קדישא יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

קבר אהרן על פסגת ההר הקטן

קבר אהרן הכהן כפי שנשקף מצומת פארן בערבה

אודות אמיתות קבר אהרן הכהן הנמצא בג'בל הארון ליד סלע פטרה שבמדינת ירדן.

המקור המפורש הראשון הלא הוא יוסף בן מתתיהו ב'קדמוניות' (ד,ד,7) המוסר על 'הר ההר' הנמצא בקרבת 'פטרה' כפי שידוע בימינו וזה לשונו: "ויבוא אל מקום אחד ב'ערב' אשר הערבים חשבוה למטרופולין שלהם, לפני נקרא 'ארק' והיום שמו 'פטרה', את המקום הזה מקיף הר גבוה מאד, עליו עלה אהרן, כי משה גילה לו שהוא עומד למות ולעיני הצבא כולו - כי המקום היה משופע - פשט את בגדי הכהונה הגדולה ומסר אותם לבנו אלעזר, אשר לו הגיעה הכהונה הגדולה בגלל גילו ומת כשעיני ההמון נטויות אליו".

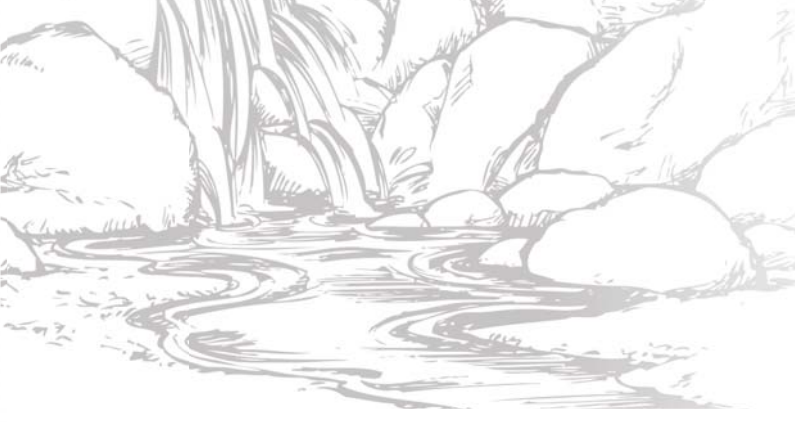
גם אבסביוס היווני שחי בזמן האמוראים מספר על קברו של אהרן הכהן שהוא על הר גבוה, הר על גבי הר בקרבת פטרה. ('אונומסטיקון' עמוד 176) ע"ש. וכתב בתבואות הארץ (דף כ"ד) וז"ל: "ומצאתי בדברי היראנימוס שכתב לפי תומו וז"ל ארקם (ר"ל רקם) הוא ביעטרא (- פטרא) דיוסיפון עכ"ל, וביעטרא היא סלע לדרום ים המלח כמו שאכתוב במקומו א"ה והוא סמוך מאד להר ההר" עכ"ל. והוסיף (בדף מ"ה) וז"ל: "וזה ההר ידוע עד היום שהוא לדרום מערבית סלע (ביעטרא)" עכ"ל ע"ש.

עוד בזמן הראשונים אנו מוצאים את רבי יעקב שליחו של רבינו יחיאל מפאריז שכותב ברשימותיו כי מהעיר יריחו במהלך שלשה ימים מגיעים להר ההר ושם קבורת אהרן הכהן ע"ה.

עוד מצאנו בספר "יחוס האבות והנביאים" (משנת רצ"ז) "הר ההר - שם קבור אהרן הכהן והוא במערה סגורה, ועשו עליה כיפה נאה והולכים שם היהודים להשתטח ומתפללים על קברו ואין מונע אותם. והישמעאלים מחזיקים אותו בטרה ובכבוד גדול." ע"ש.

בספר חבת ירושלים (דף נ"ד) מעתיק מספר 'סדר הדורות' שהביא בשם ספר 'גלילות ארץ ישראל' שביקר במקום בשנת שפ"ד וז"ל: "זה

מבית הגנזים עתיקות וגנוזות

”וגדול היה המחזה הנהדר בריקוד החסידים”

עם כל יום שעובר לקראת ראש השנה - או שמא נכון יותר לומר: אם כל יום שמקרב אותנו לראש השנה - הולכים ונערמים; הולכים ומתגברים, הכיסופים והרצונות אל הקיבוץ הק' במקום גניזתו הק' באומן.

מחוץ - אימת המכה המהלכת, דיבורים על גבולות סגורים, מדינות אדומות וירוקות, בידודים ובדיקות מתעופפים להם באוירו של עולם, ומבית - בארץ הקודש, קולות מבהילים ומזעזעים, מאיימים למנוע בידיים את קיומו של פסגת תקוותינו - הקיבוץ הקדוש, ה”...”

והלב, אוי, הלב... מה יעשה הלב הכוסף אל המעיין? מה יעשה התלמיד המבקש, חפץ ומשתוקק בכל ליבו לקיים ציווי רבינו הקדוש והנורא, להתקבץ במקום ציונו הקדוש והנורא, בראש השנה הקדוש והנורא?

והמניעות - מניעות המוח והחשש והפחד מ”מה יהיה?” - מגבירות החשק ומגדילות הכיסופים, ומעוררות את הלב לתפילה, ואת הרגליים לרוץ ולחפש פתרונות, כי מה עושים? ואיך אפשר בכלל לדמיין מציאות כזו? שא-נ-ח-נ-ו ל-א נ-ה-י-ה ב-א-ו-מ-ו?! הנשמע כדבר הזה? וכי לא די התגעגענו, וכספנו, ורצינו, והשתוקקנו, ובכינו,

בין חסידי בראצלב

בס”דמה שלא הספיק רבי נחמן בחייו, מילא תלמידו רבי נתן אחרי פטירתו. קברו של רבי נחמן נמצא בעיר אומן (פלך קיוב) שבה חי הצדיק את ימיו האחרונים. על קברו בנוי ”אוהל”. לא רחוק מבית הקברות שנמצא שם ”אהלו”, עומד בית הכנסת של חסידי הר”ן, שנבנה בהשתדלותו של רבי נתן בשביל החסידים על כל הרדיפות והצרות, הבזיונות ועלבונות בשעה שהיו מתכנסים מערים שונות להשתטח על קברו, והיו נאלצים להתפלל בתי הכנסיות של יתר החסידים - על כל הרדיפות והצרות הרבות שנגרמו להם מצד אנשי חרם, התכנסו פעם בפעם אצל ה”קבר הקדוש” של רבם, שם מצאו תנחומים ושם שפכו את שיחם ומר נפשם. הערך החיוני שישנו ל”חצר” הצדיק בעיני יתר החסידים להתאסף שם מפעם לפעם ולבוא שם בחברת הצדיק, אותו

1. וְהָיָה בַּשָּׁנָה תַּק”צ לֹא הָיָה אֶפְשָׁר עוֹד לְהִתְפַּלֵּל שָׁם, וְהָיָה לָנוּ צָעַר גָּדוֹל ... וְאָז, סָמוּךְ לְאוֹתוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שָׁלַח הַשֵּׁם בְּלִבִּי הַתְּעוּרָרוֹת חֲזָקָה, שְׁאֶכְנִיס עֲצָמִי בְּכָל כָּחִי לְהִתְחַל לַעֲסֹק בְּבִנְיַן בֵּית הַמִּדְרָשׁ בְּשִׁבְלֵי הַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּנוּ בְּאוֹמֵן, וְכָבֵד עָלָה זֶה בְּדַעְתִּי, וְדַבְּרָנוּ מִזֶּה כְּבָר כְּמָה פְּעָמִים, וְלֹא אֶסְתַּעַ מִלְּתָא לַעֲסֹק בּוֹ עַד אוֹתָהּ הַשָּׁנָה, שְׁרָאִינוּ שֶׁנִּשְׁאַרְנוּ נְעִים וְנָדִים מְאֹד” (ימי מוהרנ”ת קח) מדברי מוהרנ”ת משמע שהסיבה לבנייה היתה שהבין שבלי מקום קבוע לקיבוץ, קיומו עלול להיחלש חלילה ולא בשל הרדיפות.

בימי השלטון הקומוניסטי וחומת הברזל? ומי יודע, פן ושמא ואולי הקב”ה, שומע קול תפילת עמו ישראל, מבקש את זה: ששוב נבקש, ושוב נתפלל, ושוב נכסוף לנסוע לרביה”ק. שנזכור שגם כאשר ”פי מרמה על פתחו ... ודברי שנאה סבבוני וילחמוני חנם...” - גם אז, כלי הנשק האמיתי היחיד שיש לנו בידינו הוא - ”ואני תפילה”.

ומתוך אותם כיסופים ורצונות, איננו יכולים שלא לעסוק שוב בראש השנה... והפעם, בכתבה שפורסמה בערב יום הכיפורים תשט”ו, על ידי מאיר שמעון גשורי, כותב ידוע, שעסק לא מעט בחסידות ברסלב (ובפרט בניגוני ונגינת אנ”ש), ופורש סקירה היסטורית מרתקת על תולדות הקיבוץ, תוך התמקדות בהתכנסות אנ”ש הידועה כ”קיבוץ לובלין”.

הכתבה אינה מדויקת ויש בה מעט טעויות עובדתיות (שרק על חלקן הערנו, מחוסר מקום), אולם אין בה כדי ללמד עובדות - אלא כדי להעביר את הרוח...

מ. ש. גשורי

ערך היה ל”קבר הקדוש” של רבי נחמן בעיני מעריציו. הוא הפך לכה חיוני אצל כל חסיד ברצלבי, [ש]היה נוסע לאומן לבקר את הקבר, בא ומשתטח עליו, מתפלל ומדבר עם רבו המת כמו עם החי. כותלי ה”אוהל” היו רשומים בשמות אלפים של החסידים המבקרים. ואחרי שהתפלל החסיד והביע שם את דאגותיו ובקשותיו, היה הולך לבית הכנסת שלו, מתפלל ולומד שם בספרי רבו. אותם הימים שהיה מבלה באומן ידע רק את ה”קבר הקדוש” ואת בית הכנסת שלו. אך ביחוד שמש קברו של הר”ן באומן מקום כינוס לחסידי בימים הנוראים.

אחרי שהתפללו תפילות מיוחדות על ה”קבר הקדוש” שבו לבית הכנסת שלהם, בו היו מתפללים תפילות החג, ובו היו אוכלים יחד סעודות יו”ט באימה ובריאה, בשמחה ובחדוה. פעם בפעם יצאו במחול, מרקדים ומנגנים ניגונים מיוחדים ניגונים ושרים שירים מיוחדים. שם היו שואבים כוחות רוחניים חזקים חדשים, ומהם היו חיים וניזונים כל השנה הבאה.

הריקוד נפקד בלילה הראשון של ראש השנה אצל חסידי ברצלב באומן ובכל מקומות כינוסיהם, לעומת זה מלווה התפילה מחיאת כפים מחרישה אזנים בכל מלה ומשפט, כי כך אמר הר”ן: ”מחיאת כפים בשעת התפלה גורם להמתקת הדינים ולהמשכת אוריא דא”י” (ליקוטי מהר”ן). לעומת זה היו מרבים בריקודים למחר, מיד עם סיום תפלת מוסף ביום ראשון דר”ה משתלבות הידים אחת ואחת כמו מאליהן, וריקוד מלא הוד מתפרץ באולם בית הכנסת, המתפתח ועולה בהתלהבות שלהבת. גם

כאן נאמנים לדברי הרבי: ”הריקודים מכניעים את הקליפות וממיתקים הדינים ומבטלים רעות” (לקוטי מהר”ן), ומי שלא ראה ריקוד של חסידי ברצלב אחרי תפלת מוסף בר”ה לא ראה ריקוד חסידי מימיו.

אחרי המלחמה העולמית הראשונה הוקמה מחיצה בין פולין ורוסיה, וקשתה העלייה לאומן מפולין ומארצות אחרות, רבים מוותיקי החסידים עשו מאמצים לנסוע לאומן, והיו שמסרו נפשם על נסיעה זו. אך העולים פחתו והלכו משנה לשנה. הסיכון היה גדול. אף ברוסיה עצמה הוכרזה מלחמה על עדתות, ועל חסידי ברצלב שברוסיה הוטלה זהירות מתוך סכנת נפשות. אף בארץ ישראל נמצאים חסידים שסיכנו עצמם בעלייתם לאומן, ותלאות רבות עברו עליהם עד הגיעם לאומן. אין כמעט אף אחד בין חסידי ברצלב הותיקים שבארץ שלא היה באומן פעם ויותר.

נמלכו גדולי החסידים בפולין והתחילו להשתדל למצוא מקום ריכוז לראש השנה בפולין עצמה. מתחילה נוסדו בפולין שני קיבוצים של חסידי ברצלב, אחד בלובלין ואחר בורשה הבירה. לבסוף נמנו וגמרו להתאסף בראש השנה רק בלובלין, שם נמצאים קברות צדיקים גדולים וביחוד קברו של ”החוזה” רבי יעקב יצחק. ברם גם בלובלין לא נמצא מקום ראוי לשמו ואולם שיכיל בקרבו המון חוגג של אלפי מתפללים. וכה נדדו בלובלין עצמה ממקום למקום, מבית מדרש אחד למשנהו, פעם בבית מדרשו של רבי צדוק הכהן זצ”ל, ופעם בבית הכנסת העתיק של ר’ שאול וואהל, ומקומות אלה היו צרים מאד מלהכיל את הציבור הענקי, למרות שחסידי ברצלב מעולם לא אמרו שצר להם המקום, ועיקר העיקרים היה אצלם להיות בצוותא. עד שר’ מאיר שפירא הקים בלובלין ישיבה לתפארת, ובה אולם גדול שהכיל קרוב לחמש מאות מקומות ישיבה מלבד מאחורי העמודים בצירוף האולמות הצדדיים ותאיהם. הוא היה אוהד מובהק לחסידות הברצלבית בהיותו מטבעו בעל נפש פיוטית, והסכים למסור לחסידי ברצלב את ישיבתו למקום תפלה והשתכחות הנפש לימים הנוראים. וכשנשאל פעם מפי אחד ממתנגדי הברצלבים, מה ענין לובלין לאומן, ענה להם בבדיחה: הם חסידים בלי רבי, ואני רבי בלי חסידים, ולכן חושבני שהשיוך טוב והגון בשביל שנינו. ואמנם לא פעם נראה רבה של לובלין רוקד בדביקות יחד עם חסידי ברצלב בריקוד ובזמרה ומחיאות כפיים, ואף בלכתו לתשליך היה רוקד בדרכו יחד עמם ברחובות העיר.

מנהגם של הברצלביים בראש השנה בלובלין לא היה שונה בהרבה ממנהגם באומן, ובמקום ה”קבר הקדוש” השתטחו בלובלין על קברי הצדיקים לעומת זה ערכו בלובלין חצות לפני סליחות ”זכור ברית” ברבים, ולא ביחידות כמו באומן. ובשנים האחרונות רבים היו אנשי הכינוס והגיעו למספר שאומן לא זכתה לו מעולם. וגדול היה המחזה הנהדר בריקוד החסידים ב”תשליך” בלובלין. נהר צר ומים רדודים עובר בחלק מרחובות לובלין. ובראש השנה אחרי הצהריים היו מתאספים לתשליך מקודם באו אנשי העיר, קבוצות חסידים, נשים וטף, שעמדו והתנועעו בהביטם למחזורים. ואחרי שכולם סיימו את תפילתם, באו חסידי ברצלב

2. טעות בידי הכותב: ”קיבוץ לובלין” היה הקיבוץ היחיד בפולין החל משנת תרפ”ח. 3 שנים לאחר מכן, בשנת תרצ”א, כבר התפללו אנ”ש באולם ישיבת חכמי לובלין, עוד טרם נפתחה רשמית. בשלש השנים שלפני כן, התקיים הקיבוץ באולם שהיה שיך לקהילת לובלין ברחוב קראוויצעקא. אולם בשנים שלפני כן, טרם היות קיבוץ לובלין לקיבוץ הכלל-פולני, אכן התקיים הקיבוץ בבתי כנסת שונים בעיר.

שהתייצב

משני גדות הנהר ברחובות לוברטובסקה ושירוקה ואחרי שאמרו את התפלות החלו הריקודים סביב הנהר. אלפי ידים התלכדו יחד בריקוד מסביב לנהר, שקע הערב כוכבים שחורים נצנצו בנהר מימיו וזרמו בשקט ובאיטיות, כמו בתוך דביקות, אך הריקוד גבר מרגע לרגע בקצב יותר חזק ומהיר.

כידוע לא השאיר אחריו הר”ן שום יורש וממלא מקומו, רבי נתן שטרנהרץ מממירוב תלמידו המובהק לא קיבל עליו את עול הצדיקות ... התנועה היתה איפה דמוקרטית שכולם שוים בה. בכל זאת נמצאו כמה נכבדים שלא ישבו בכותל המזרח ולא ”נהגו” את הקהל, אבל הצטיינו מיתר החסידים בזה, שהיו המורים והמדריכים של התורה הברצלבית, ראש וראשון בהם היה ר’ יצחקל אוטבוצקר, יהודי גאון, שישב בראש השנה בסעודה והקהל התאסף סביבו ושמע את הסיפורים שסיפר על גדולי הצדיקים הראשונים ועל עריהם, מזבזו, ברדיצוב, אומן ואחרים.

אחריו תפס את המקום השני ר’ אהרן לייב ציגלמן שהיה המפיץ של ספרי ברצלב. כל ספרי ברצלב שהופיעו בפולין יצאו לאור על ידו יחד עם שמו על שער הספרים ”הובא לבית הדפוס ע”י אהרן לייב ציגלמן, ורשא”. פניו פני אצילות ושלוח. כשלמד עם החסידים מספרי המורה הגדול, הטיף בעיקר לאמונה ובטחון. שלישי בשורה היה ר’ יצחקל ברייטר אחד המייסדים הראשונים של הקיבוצים הברצלבים בפולין ומבעלי הדעה שבהם. הוא הכניס ב”סיפורי מעשיות” של המורה את הכוונות הטמירות והעמוקות ביותר ועורר את שומעיו למשעים טובים ויפים. ר’ בנציון אפטר היה משולח של החסידות הברצלבית, יהודי בעל קומה עם עינים יוקדות המתזות אש, וכולו אומר ”ברצלב” תפקידו היה להכין אכסניות לבל ימצא אף אחד מהמשתתפים בלי מקום לינה. עשרות שנים נדד על פני ערים ועיירות והפיץ את תורת רבו הר”ן. ר’ מרדכי סוקולובר היה החסיד הברצלבי היחיד שנשא על ראשו שטריימל, כי הוא היה דיין ומו”ץ בסוקולוב. חסיד רדזיני לשעבר, היה נוסע לרבי גרשון חנוך ואח”כ נתגלגל לברדיצב, נפגש עם ר’ נחום שוסטר, מקורב גדול לחסידי ברצלב, והוא שהכניס את העילוי מסוקולוב לעולם המסתורי של החסידות הברצלבית ... ועוד חסיד לבבי קטן קומה, ר’ אפרים פשדבוז’ ... כל אלה התערבו בין אלפי החסידים כשפניהם מועדות לאמירת תשליך על נהר לובלין.

כליל שני של ראש השנה ציוה הר”ן להיות שמח, קבוצות קבוצות היו מתאספים לשמוע דברי רבם מספריו שנאמרו בכישרון ובהסברה נפלאה על ידי חסידי ואנשי מעשה, ואחרי המאמרים התחילו הריקודים שהר”ן חיבבם מאד והרבה פעמים דיבר בשבחם, כשר” בנציון מכריז בקול: הרבי אמר ”אך שמח”. הרגליים התרוממו והידיים השתלבו והריקודים נמשכו שעות רצופות לקול צלילי הניגון המסורתי, הניגונים נפסקו סמוך לחצות לפני תפילת מעריב. חסידי ברצלב כאילו הרגישו אז שניצחו במלחמתם עם היצר. התפלות והריקודים הפיחו בהם רוח חיים והתחדשות הנפש לשנה לשימה. וטוב היה להם בלובלין, שהפכה למרכז חסידי ברצלב בימים הנוראים.

הכבשן

סיפורים מכבשונה של ברסלב

"מתי יבוא המשיח..."

שומר על עינו וקדושתו, ומכיון שהיה עובד ברחוב העיר פרנסתו כנגד כאמור, היה תמיד צועק ובוכה "אני מסתובב בחוץ אבל רצוני לשמור העיניים".

כך גם מסר נפשו על חינוך ילדיו בסערות הימים ההם...

.

נסיים באפיזודה מעניינת המתאימה ביותר לתקופת הזמן בה אנו שריים.

חודש אלול שלהי שנות התש"נ. זה עתה נפתחו הגבולות וב"ה אפשר לנסוע לאומן ללא מניעות (כמעט...). אנ"ש מתכוננים לאומן כל אחד בדרכו, אך כמה מאנ"ש נזכרו בחברם היקר ר' משה פאסי, שאמנם כבר עבר את גיל הגבורות, אך כל ימיו כסף והשתוקק להגיע לאומן - אולי הוא רוצה גם להצטרף אתם למשאת חייהם. "אי אפשר לשכוח חבר במצב כזה!" עוררו אחד את חבריו, וממחשבה למעשה נזדרזו לקחת מונית למושב זקנים הישן בקטמון, שם נכנסו לחדר מס' 148.

על מיטה צחורה שוכב ר' משה, זקנו ההדור יורד על פי מדותיו, אולם פניו כבר נראים קרובים יותר לשמים מאשר לארץ... הם כמעט נטו לחשוב כי מן השמים הזדמנו לבוא אליו ליציאת נשמה... אך בכל זאת אזרו עוז ושאלו בלחישת:

"רבי משה!" אך הזקן לא מגיב.

ניסו מעט להרים את קולם: "רבי משה!" ועדיין הוא לא מגיב.

לפתע הרהיב אחד החברים עוז ושאל בקול: "אתה רוצה לנסוע לאומן?"

מיד בהישמע המילה 'אומן', נתעורר ר' משה לתחיה, ותיכף נענה "כן, בוודאי!"

השניים שפשפו עיניהם בתדהמה, והתלבטו אם תחיית המתים היא זו, או שמא הזיות בעקבות מצבו הקשה... אך כאשר הוסיפו לשאלו, "יש לך דרכון?" וענה "וודאי, זה אצל בתי, תבקשו ממנה!", או אז ידעו כי כוחו של רביה"ק הוא זה המדבר מתוך גרונו, והוא הנותן כוח וחיל לאמץ ברכיים כושלות ולחזק ידיים רפות.

שכן ר' משה, שכסף כל ימיו להשתטח על ציון רביה"ק באומן, הכין דרכון מבעוד מועד כדי שבהזדמנות הראשונה יוכל לקיים שאיפתו.

למעשה, מחמת בריאותו הרופפת לא יצאה הנסיעה לפועל, אך הנוכחים שם ראו איך שכיסופים לרבי יכולים לעורר אפילו במצבים שנראים כאבודים.

.

ר' משה ב"ר יוסף פאסי נלב"ע בשיבה טובה בכ"א כסלו תשס"ה. השאיר אחריו דור ישרים ההולכים בדרכי השי"ת בתמימות ופשיטות.

יסודות

בתורת ברסלב

תפלה בשמחה

יזהר מאוד להתפלל בשמחה

יזהר מאד להתפלל בשמחה ולהרגיל עצמו שתהיה התפלה בנגון של שמחה. ויראה לשמח את עצמו קדם התפלה ולהחיות את עצמו בכל מה דאפשר. ולחפש למצא בעצמו איזה נקודה טובה כדי לזכות לשמחה שיוכל להתפלל בשמחה. (שיחות הר"ן עה).

לעשות עצמו כאילו הוא שמח

בענין התפלה, לפעמים אין להאדם שום התלהבות בהתפלה, וצריכין לעשות לעצמו התלהבות וחמימות ולב בוער להתפלה. כמו למשל שנמצא לפעמים שהאדם עושה לעצמו רוגז עד שבא בכעס ונתרגז, כמו שאומרים העולם בלשון אשכנז "ער שניצט זיך איין רוגז". כמו כן ממש בקדושה בענין התפלה צריכים לפעמים לעשות לעצמו רוגז ויעשה לו חמימות ותבערת הלב בדבורי התפלה, אזוי וויא איינר שניצט זיך א רוגז, ועל ידי זה יבוא אחר כך באמת להתלהבות וחמימות הלב בהתפלה, ויזכה שיבער לבו להשם יתברך, ויתפלל בהתלהבות גדול.

וכן בענין השמחה, בפרט בשעת התפלה שצריכין שתהיה התפלה בשמחה גדולה וצריכין להכריח עצמו לשמח עצמו בכל מה שיכול כדי לזכות לשמחה ובפרט בשעת התפלה וכמובא על פסוק: אזמרה לאלקי בעודי וכו' עין שם. ואם לפעמים דעתו מבולבל ואינו יכול בשום אופן לשמח עצמו, אז עצתו שיעשה עצמו כאלו הוא שמח, ואף על פי שבתחלה עדיין אין השמחה באמת בלב, אף על פי כן על ידי שעושה עצמו כאלו הוא שמח על ידי זה יזכה אחר כך באמת לשמחה. ועצה זאת היא עצה גדולה מאד גם בכל הדברים שבקדושה. שבתחלה צריכין לעשות עצמו כאלו הוא להוט אחר אותו הדבר שבקדושה ואחר כך זוכין באמת לזה. והבן מאד. (שם עד).

תפלה בשמחה ע"י שידועין גדולת ה'

וַעֲדִין צָרִיכִין לְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּזֶה וְלֵילֵף בְּזֶה לִידַע וּלְהֶאֱמִין בְּכָל יוֹם שֶׁנִּמְשָׁכִין חֲסִדִּים חֲדָשִׁים נִפְלְאִים כָּל יוֹם אֲשֶׁר עַל יָדָם יִגְמֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּרָצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן הַצְּדִיקִי אֲמַת עַד אֲשֶׁר נָשׁוּב פָּלְגוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאֲמַת, כִּי הַכֹּל יִתְהַפֵּף לְטוֹבָה כִּי גָדוֹל ה' וְלִגְדָּלְתּוֹ אֵין חֶקֶר. וְעַקֵּר גְּדָלְתּוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא מִדַּת הַחֲסֵד שֶׁנִּקְרָא גְּדוּלָּה. נִמְצָא שְׁאֵין חֶקֶר לַחֲסִדוֹ שֶׁהוּא גְּדָלְתּוֹ וְהֵבִן הַיֵּטֵב וְעַל יָדֵי זֶה יוֹכִיל לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה וּלְשַׂמֵּחַ תְּמִיד. וּבִפְרָט בְּעֵת הַתְּפִלָּה שֶׁצָּרִיכָה חֲזוּק בְּיוֹתֵר שֶׁבְּכָל עֵת שֶׁתַּעֲמִד לְהִתְפַּלֵּל תַּעֲבִיר מִדַּעְתָּךְ לְגַמְרֵי כָּל מַה שֶׁעָבַר עַד הֵנָּה. רַק תִּבְטַח בְּחֲסִדוֹ הַגָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וְאָנֹכִי בְּחֲסִדְךָ בְּטַחְתִּי וְכוּ', וְתִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵב. (עלים לתרופה מכתב רמט).

לנגן אותיות התפלה

וַיֵּךְ אֶבְצֵר לָהֶם בְּשִׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם וְכוּ' (תהלים ק"ו). הִנֵּה עַל יְדֵי נְגִינָה,

נִמְתָּקִין הַדִּינִין. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזֶהר הַקְדוּשׁ (פִּינְהָס רט"ו): הַקֶּשֶׁת הִיא הַשְּׂכִינָה, וְתֵלֶת גִּנְיָן דְּקֶשֶׁת, הֵם הָאֲבוֹת, וְהֵם לְבוּשֵׁין דְּשְׂכִינְתָּא. וְכֵשְׁהִיא מְתַלַּבֶּשֶׁת בְּלְבוּשֵׁין דְּנִהִירִין, אָזִי "וְרֵאֲתִינָהּ לְזִכֹּר בְּרִית עוֹלָם", אָזִי 'וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׂכָכָה'. מְשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁכָּעַס עַל בְּנוֹ, וְכֵשְׁהַמֶּלֶךְ רוֹאֶה הַמֶּלֶכָּה בְּלְבוּשֵׁין דְּנִהִירִין, אָזִי מֵרַחֵם עַל בְּנוֹ. וְאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה הִיא הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים נ"א): "אֲדֹנָיִי שְׁפָתַי תִּפְתָּח", שֶׁהַדְּבֹר הוּא שֵׁם אֲדֹנָי. וְנִקְרָא קֶשֶׁת, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י (בראשית מ"ח): "בְּחֶרֶב־י וּבְקֶשֶׁת־י" לְשׁוֹן תְּפִלָּה. וְקוֹל הַנְּגִינָה הֵם תֵּלֶת גִּנְיָן דְּקֶשֶׁת, שְׁיֵשׁ בְּקוֹל אֵשׁ, מַיִם, רוּחַ, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהָאֲבוֹת הֵם שְׁלֹשָׁה גִּנְיָן דְּנִהִירִין, שֶׁבִּהֶם וְרֵאֲתִינָהּ לְזִכֹּר וְכוּ'. נִמְצָא מִי שֶׁמִּנְגֵּן אוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה, וְקוֹל הַנְּגִינָה הֵם בְּזָכוֹת וּבִבְהִירוֹת גְּדוֹל. אָזִי מְלַבֵּשׁ אֶת הַשְּׂכִינָה, הֵינּוּ הָאוֹתִיּוֹת, בְּלְבוּשֵׁין דְּנִהִירִין. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוֹאֶה אוֹתָהּ, אָזִי 'וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׂכָכָה':

וְזֶהוּ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י: "בְּשִׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם" בְּזָכוֹת אָבוֹת. הֵינּוּ כֵשְׁהַנְּגִינָה, שֶׁהֵם תֵּלֶת גִּנְיָן דְּקֶשֶׁת כְּנ"ל, וְהֵם לְבוּשֵׁין דְּשְׂכִינְתָּא. וְכֵשְׁהַלְבוּשֵׁין נִהִירִין בְּזָכוֹת הֵם הָאֲבוֹת כְּנ"ל, וְהֵם לְבוּשֵׁין דְּשְׂכִינְתָּא. וְכֵשְׁהַלְבוּשֵׁין נִהִירִין בְּזָכוֹת וּבִבְהִירוֹת, נִקְרָא זְכוֹת הָאֲבוֹת. אָזִי: "וְרֵאֲתִינָהּ לְזִכֹּר בְּרִית עוֹלָם", אָזִי: "וַיִּנְחָם כְּרַב חֲסִדָּיו". הֵינּוּ: 'וְחַמַּת הַמֶּלֶךְ שְׂכָכָה', וְנִמְתָּק הַדִּינִין. (ליקו"מ מב).

להמשיך על עצמו שמחה בתפלה

וביותר צריכין להמשיך על עצמו שמחה בשעת התפלה שיתפלל בשמחה. (ליקוטי עצות שמחה לו).

מעלת תפלה בשמחה

מי שמתפלל בשמחה, הקב"ה מכבד אותו ופוקד את לוחציו.

תפלה שהיא בשמחה היא עריבה ומתוקה לה' יתברך.

על ידי שמחה תבוא תפלתך בהיכל מלך. (ספר המדות ערך תפלה).

ע"י תפלה בשמחה משיג רוח הקודש

אסור לאדם להתפלל תפילתו בעצבון, ואם נעשה כך אין נפשו יכול לקבל האור העליון הנמשך עליו בעת התפילה. אמנם בעת שמתודה הוידוי ומפרט חטאיו אז טוב להתעצב בלבד, אבל בשאר התפילה נמשך לו נוק נפלא גדול על ידי עצבותו, אבל צריך להראות לפניו ית' הכנעה גדולה באימה ויראה, אמנם תהיה בשמחה יתירה וגדולה בכל האפשר כדמיון העבד המשמש את רבו בשמחה יתירה, ואם משמשו בעצבות עבודתו נמאסת לפניו, וכמעט שיעקר המעלה והשלמות והשגת רוח הקודש תלויה בדבר זה, בין בעת תפילתו ובין כשעושה איזה מצוה משאר המצוות וכמו שאמרו בגמרא מההוא דהוה קבדח טובא כו' ואמר תפילין קא מנחנא. ואל תבוז לענין זה כי שכרו גדול מאד. (האריז"ל בשער הכוונות).

להנחיל מורשה

הרה"ג ר' קלמן ווייס שליט"א מו"ץ העדה החרדית, הגיע לבחון אותם על הלכות תפילין שלמדו במשך כל השנה. הבחורים הפליאו בידיעותיהם ובבקיאותם בהלכות.

לפני המבחן הרחיב בדיבור הרה"ר בנימין ויצהנדרל בגודל מעלת התפילין, כאשר הוא מעורר את לבות הבחורים בסיפורים נוראים להקפיד על קדושת התפילין למשך כל החיים ולהמשיך את ההתלהבות של התקופה הראשונה לתמיד.

בתום המבחן העניק הרב שליט"א תעודות הוקרה לבחורים בחתימת כת"ל, על הצטיינותם ובקיאיותם בהלכות תפילין.

בכך חתמו הבחורים את השנה החולפת, כאשר המה יוצאים עם אוצרות מופלאים שבדודאי ילוו אותם בעז"ה לכל חייהם.

בחורות הנערים "משנת אלעזר" - בית שמש

הלומד ילד למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר חלק' - זהו המוטיב המרכזי אותו מובילים המשגיחים המסורים בחבורות הנערים "משנת אלעזר" בי"ש שע"י "מורשת הנחל", וכמו שאמר רביה"ק: "איערע קינדער זאלט איר דערציילן... - והודעתם לבניך".

ואכן משנות נעוריהם מלעיטים אותם במלא חפניים תורה, ירא"ש ומידות טובות, כל כיתה ומהותה, כל ילד עם בני גילו כאשר יוכלון שאת.

אחד מהדברים עליהם שמים דגש, הוא קיום העצה הנפלאה שגילה לנו רביה"ק - עצת ההתבודדות. מדי שבוע יוצאת כיתה אחרת להתבודד בשדות אשר מסביב לשכונות העיר בי"ש, כאשר על אם הדרך שרים הנערים יחד עם המשגיחים ניגוני התעוררות לעורר את הלבבות, כמו כן מספרים להם עובדות וסיפורים מגודלי אנ"ש בדורות עברו, ללמד אותם את הדרך והעצה הנכונה לשוח את הלב לפני השי"ת מה לומר ואיך לדבר. וכפי שמעידים האבות והנערים עצמם - זה אכן נותן להם טעם מיוחד להיכנס ולהתרגל לקיים עצה זו בתמידות כפי יכולתם.

ידע בבירור את המעשה אשר יעשה מדי יום, בעת יגש לקיים את המצוה הנשגבה להתעטר בכתר המלך - התפילין הקדושות.

הלימוד נחלק לשלשה חלקים, כאשר לאחר שמסיימים את החלק הראשון נבחנו על החומר הנלמד, לאחר מכן ממשיכים הלאה ונבחנו על החלק השני וגם על מה שלמדו בחלק הראשון, ועל זו הדרך נבחנו פעמיים על כל חלקי ההלכות.

בסוף השנה עושים חזרה על כל הנלמד ונבחנו בפעם השלישית, במבחן עם כ-350 שאלות, וכך הדברים נחקקים בזכרון להמשך ימיהם בס"ד.

בט"ו תמוז יום הילולת האור החיים הקדוש, קיימו במכינה "מסיבת סיום" לגמרה של תורה, כאשר הבחורים התיישבו סביב שולחן ערוך לסעודה עשירה, שרו ניגונים לכבוד היום ושמעו סיפורים ושיחות על חשיבות התקופה בה הם עומדים ועל כוחה לייסד את חייהם בצורה נכונה כראוי וכיאות.

במהלך המסיבה זכו הבחורים לאורח הכבוד, הרה"ח ר' שמעון ישראל שפירא שליט"א, שהשמיע דברי התעוררות על שמירת קדושת התפילין שלא לדבר בהם, כן הרחיב הדיבור על החשיבות הגדולה לבוא מוקדם לתפילת שחרית ולהניח תפילין בזמן, כך שיוכלו לומר את כל הקרבנות מבלי לדלג שום דבר. הוא הוסיף והרחיב גם על חשיבות אמירת קרבנות.

מכינה לישיבה - בית שמש

התרגשות מרובה בישיבת הערב לנערי הבר מצוה - מכינה לישיבה, המתקיימת מידי ערב בביהמ"ד ברסלב 'נחלת חן', העומדת תחת נשיאותו של הפטרון הרה"ר בנימין ויצהנדרל שליט"א.

במכינה לומדים מדי יום הלכות תפילין ע"פ סדר השו"ע והמשנ"ב בהלכות הנוגעות למעשה, להכניס אותם לקיום מצוה זו כהלכתה.

השבוע, לאחר שסיימו ללמוד ולחזור על ההלכות הדק היטב, התכבדו הבחורים כאשר

חבורות הבחורים - ירושלים

סעודה שלישית רבתי התקיימה ברעווא דרעוין בשב"ק פרשת דברים, לרגל סיום הספה"ק ליקוטי עצות והתחלת ספה"ק סיפורי מעשיות בסדר הלימוד היומי. לכבוד המאורע הוגשו לבחורים מיני תרגימא.

לפני התחלת הזמירות נשא דברים הרה"ר ראובן שיף, כאשר הוא מסיים את הקטע האחרון של ספר "ליקוטי עצות" בו מדובר מקיום העבודות הפשוטות, ה"ה שירת זמירות בשבת, שכידוע הקפיד רביה"ק על כך עד מאד.

בסיום ניגוני הזמירות בהתעוררות כמדי שבוע, נשא דברים הרה"ח ר' שמואל פלברבוים, שהתחיל את הספה"ק "סיפורי מעשיות" והרחיב בשבח הלימוד בספר הזה לעורר את האדם מהשינה ולהתחדש בעבודת ה' בכל מצב. לאחר תפילת מעריב חולק הספר סיפורי מעשיות שבהוצאה המהודרת של "קרן ר' ישראל דוב אודסר" לבחורים שקיבלו ע"ע להתחזק בלימוד היומי מדי יום.

חבורות הבחורים - בית שמש

ליל חמישי פרשת פנחס יצאו בחורי החבורות בבי"ש לקיים את העצה העיקרית של רביה"ק, עצת ההתבודדות, בשדה אשר מחוץ לעיר.

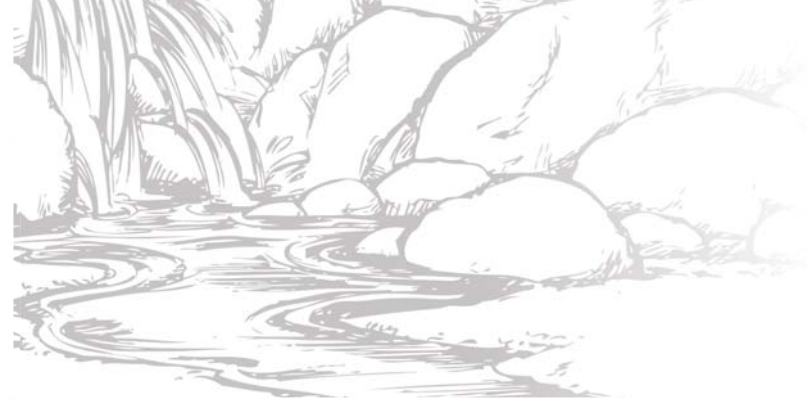
כל חבורה יצאה בטנדר לבדה, כאשר על הדרך מעורר ראש החבורה את הלבבות על כך שהתניכה והכניסה לקיום עצה זו היא דוקא בשנים משובחות אלו, כדי להתרגל לקיים זאת בקביעות מדי יום עד זקנה ושיבה בעז"ה.

בהגיעם לשדה, התיישבו הבחורים על הסלעים והאבנים, ולאחר לגימה המקרבת שרו ניגוני התעוררות לפתוח את הלב, ולאחר מכן התפזרו בינות לעצי היער לשוח את לבבם לפני אבינו שבשמים שיקרבנו לעבודתו יתברך.

בסיום השעה הקצובה יצאו בריקוד עליו על שמחת יהדותנו.

מכינה לישיבה - ירושלים

במכינה לישיבה המתקיימת מדי ערב בירושלים, לומדים בחורי הבר מצוה הלכות תפילין באופן יסודי ובהרחבה גדולה, כאשר ראש החבורה המסור משקיע כחות להוריד את כל פרטי ההלכות לעובדא ולמעשה עם ציורים והדמיות מוחשיות, על מנת שכל בחור

אין פאבריק מהנעשה והנשמע בחבורות האברכים

התחלת ספה"ק "סיפורי מעשיות" - בסדר הלימוד היומי

במסגרת הלימוד היומי של "מורשת הנחל" שנקבע ע"י גדולי וזקני אנ"ש לפני כשני עשורים - כדי שכל אחד ילמד גם את 'הספרים הקטנים' של רביה"ק ור' נתן כדוגמת 'שיחות הר"ן', 'עלים לתרופה', 'חיי מוהר"ן ועוד, (מלבד הסדר של עמוד היומי בליקוטי מוהר"ן ודף היומי בליקוטי הלכות), התחילו ביום ראשון פרשת דברים - ה' אב, יום הילולת האריז"ל, את הספה"ק "סיפורי מעשיות" - שני עמודים ליום כפי שמופיע בלוח הלימודים.

כדי לחזק את הלימוד היומי, יצאו פעילי איחוד האברכים בקמפיין מיוחד "מרגיש אבוד? מרגיש כבוי? הסיפורי מעשיות יאיר את נשמתך". כך גם ארגנו פעילי האיחוד בבית שמש "מסיבת התחלה" בביהמ"ד "נחלת חן" בעיר.

פתח והנחה את המעמד האברך היקר ר' חיים צ'ציק, שמאז בואו לגור בעיר לפני שבועות ספורים, הוא ניהו הרוח החיה באופנים להחיות את חבורות האברכים ועוד. בהמשך נשא דברים הרה"ר אליעזר חשין שליט"א, שהלהיב את הציבור בדיבורים חוצבים בגדולת ספר הסיפורי מעשיות, כאשר הוא מרחיב את הדיבור על החשיבות של הלימוד בקביעות בספרי רביה"ק. בפתיחת הלימוד בסיפורי מעשיות נתכבד הרה"ר מרדכי שלום רוזנפלד. האברכים יצאו מחוזקים ומרוממים להתחדש בלימוד יומי קבוע בספר קדוש זה.

בסיום המעמד חולק לאברכים הספר סיפורי מעשיות בהוצאה המהודרת של קרן ר' ישראל דוב אודסר.

גם בירושלים חולק הספר לאברכים שקיבלו על עצמם ללמוד את הלימוד היומי בקביעות מדי יום.

המודעות שקראו לציבור האברכים אכן עשו את פעולתם, והביקוש להשתתף בהסעה זו הולך וגובר מדי שבוע.

האברכים מציינים בסיפוק רב, כי יוזמה זו עוזרת להם לפחות אחת בשבוע לקיים בפשיטות את עצת ההתבודדות כראוי, מה שגורם להם להתחזק בזה במשך כל השבוע כפי יכולתם באשר הם.

ההסעה יוצאת ליל שישי לאחר תפילת ערבית, לבירוים: ר' ישראל נחמן חשין 05484-18664

חבורה חדשה - קנה בשם בית שמש

האברכים בשכונה אינם מפסיקים לדרוש אף הם לזכות ככל האפשר להתאחד בחבורה ולקבל מאור הצדיק מוקני וחשובי אנ"ש כפי שקבלוהו מהדורות הקודמים.

לשם כך נתייסדה חבורה חדשה בו מוסר מדי שבוע שיחה בדרכי ועצות רביז"ל לתלמידיו הרה"ח ר' אהרן דוד ברזעסקי שליט"א בנועם שיחו ובענוות חן.

האחראי ר' שמעון שמואל רוזנבלט, 05484-08721

חבורה חדשה - קריה בית שמש

והיה ביום השישי והכיננו. חבורה מיוחדת נתייסדה בקריה החרדית בבי"ש.

החבורה מתקיימת ביום השישי לאחר תפילת שחרית כותיקין, להתכונן בהכנה דרבה ליום השב"ק.

בחבורה לומדים מתוך ספר "קרא דשבתא" להרב מטשעהרין והחברים מעלים רעיונות והוספות לעורר הלבבות לעשות את השבת לדורותם.

האחראי ר' יהושע שיינברגר, 05271-66786.

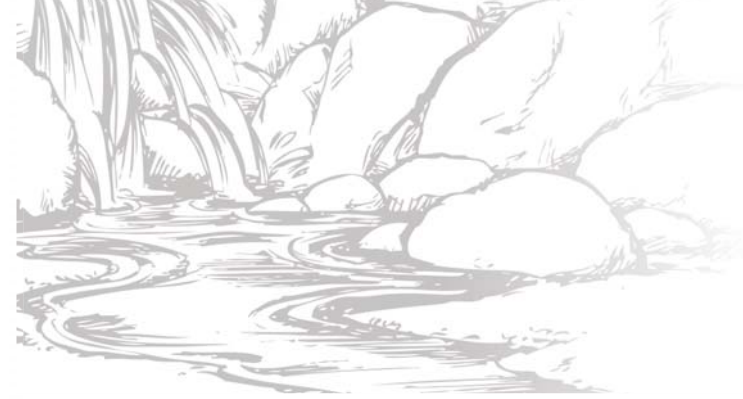

נסיעה לציון האריז"ל - איחוד האברכים בית שמש

לקראת יום ה' אב - הילולת אחד מיחיד הדורות האר"י הק' זיע"א, התקיימה ע"י חבורות האברכים בבי"ש נסיעה מאורגנת להשתטח על ציונו הק' בביה"ח בעיר צפת. לאחר מכן עלו להשתטח על ציון הרשב"י במירון, שם התפללו תפילת שחרית כוותיקין. כאשר זכו להתגבר על המניעות בעקבות המצב ולקיים מנין גדול בתוככי היכל הציון, יחד עם עוד רבים מאנ"ש שעשו את דרכם כמוהם לציון האריז"ל בצפת.

נסיעה שבועית לפעלד - איחוד האברכים ירושלים

יוזמה חדשה באיחוד האברכים ירושלים: מידי ליל שישי מתקיימת הסעה לצאת השדה מחוץ לישוב, לקיים את עצת ההתבודדות כפי שציוה רביה"ק למשך שעה.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו ותומכינו היקרים לרגל השמחה במעונם

להולדת הבנים

ר' נתן חיים בר לב - צפת
ר' דוד בריינס - בי"ש
ר' שמואל גלבך - ב"ב
ר' ידידי' חגי - ב"ב
ר' ישראל מייקוף - בי"ש
ר' נחמן פלדמן - ב"ב
ר' ישראל נחמן פראנק - י-ם
ר' משה מיכאל קאזוקין - י-ם
ר' דוד קורנהויזר - י-ם
ר' אליהו אהרן שנעק - ב"ב

להולדת הבנות

ר' מתאי ישראל נחמן אנשין - י-ם
ר' עמרם אנשין - בי"ש
ר' רפאל אנשין - בי"ש
ר' נחמן בערגער - בי"ש
ר' עזריאל דוידוביץ - בי"ש
ר' אברהם יואל דורנבלט - בי"ש
ר' יצחק אייזיק דרדיק - בי"ש
ר' נחמן הורביץ - בי"ש
ר' שמואל נחום הורביץ - ב"ב
ר' עמרם היילפרין - י-ם

ר' נתן ווייספיש - בי"ש
ר' יהודה מלכה - ב"ב
ר' יעקב סופר - בי"ש
ר' נתן מאיר עבו - צפת
ר' שמעון פוקס - בי"ש
ר' חיים צוקר - י-ם
ר' ירחמיאל קרליבך - ברכפלד

לנישואי צאצאיהם

ר' שמואל מאיר אנשין - בי"ש
ר' נחמיה אנשין - בי"ש
ר' יהושע יונתן דרוק - י-ם
ר' בן ציון קליגר - בי"ש
ר' יעקב אלחנן ריכטער - י-ם
ר' נחמן אליעזר שפירא - בי"ש

לאירוסי הצאצאים

ר' נחמן בריינס - בי"ש
ר' נחמיה ברי" חשין - בי"ש
ר' משה נתן רוזנבלט - ברכפלד
ר' יואל שיינברגר - בי"ש
ר' יעקב בלום - י-ם
ר' נפתלי גלינסקי - י-ם

ר' אהרן גרומן - י-ם
ר' יצחק היילפרין - י-ם
הרה"ג ר' נחמן נתן וינשטוק - י-ם
ר' שמואל מאיר חשין - י-ם
ר' בנימין כהן - י-ם
ר' יואל משי זהב - י-ם
ר' אברהם זאב שפירא - י-ם

להיכנס בנם לעוה"מ

ר' בנימין הכט - צפת
ר' ארי' וואלאך - ב"ב
ר' נתן יוסף ראובן אנשין - י-ם
ר' נחמן ארול - י-ם
ר' יעקב בלום - י-ם
ר' אהרן גרומן - י-ם
ר' משה נפתלי טייטלבוים - י-ם

לנישואיהם בשעטומ"צ

ר' דוד היילפרין - י-ם
ר' ישראל כהן - ברכפלד
ר' נתן גודלסקי - ב"ב
ר' מרדכי דרוק - ב"ב

יה"ר שיזכו לרוות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח בדרכו הסלולה של רביה"ק המסורה לנו מדור דור, לגדלם ולחנכם לתורה ולחופה ולמעש"ט, לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה לתפארת כרם בית ישראל ולתפארת שם רביה"ק, מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיהם אמן

עוד אבקש לעורר נקודה נוספת, לאותם המבולבלים בענין הר"ה, הנסיעה, המסירות נפש וכו', שישתדלו ככל יכלתם שלא לבטא זאת ברבים, ולא לקרר את האש קודש' הבוערת בלבבות אנ"ש, והכיסופים הבעורים באופן לא רגיל. אשרינו.

ויה"ר שנזכה שיפתחו שערי ציון הנעולים ולהיכלל בקיבוץ הקדוש של הבעל תפלה ביומי גינוסאי דמלכא הקדוש על ציונו הקדוש בריבוי הבתים עוד יותר מכל שנה ושנה, והראש בית יתגלה פארו ויפיו ויבנה הקב"ה ביתו הקדוש בקרוב בביאת גואלינו משיחנו שאנו מחכים ומצפים אליו.

א. קניג
ביתר

לכבוד הגליון הנפלא "מימי הנחל" עורכיו וקוראיו, אנשי הבעל תפלה שיחיו.

כידוע ראש השנה הקדוש של רבינו הולך וקרב, ואם בשנה רגילה כבר אמר רבינו ז"ל ש"תכף כְּשֶׁחֹלֶף וְעוֹבֵר ראש השנה, אָנִי מֵטָה אֲנִי וְשׁוֹמֵעַ אִם מִכֵּין בְּפֶתַל לְעוֹרֵר לְסִלְיָחוֹת לְשָׁנָה הַבָּאָה. כִּי אֵין שׁוֹם זְמַן כָּלֵל, כִּי כָּל הַשָּׁנָה חֹלֶף וְעוֹבֵר כְּהֶרֶף עֵינַי. ובכל שנה ושנה אנו רואין את הכיסופין בין אנ"ש לקיבוץ הקדוש על ציון רבינו הקדוש בכל השנה, וככל שמתקרב ראש השנה, מתגברים הכיסופין והדיבורים על ראש השנה יותר ויותר, וכאשר עובר חצי אב לא שומעים כמעט שיחת חברים בנושא אחר, כי אם על זה, אם בענין הטכני ואם בדיבורים קדושים בגודל הזכיה וכו'. הרי שבשנה זו על אחת כמה וכמה שהכיסופים והגעגועים גדולים פי כמה וכמה, שהמניעות מעוררים החשק, וכבר מחודש ניסן מתגברים הדיבורים יותר ויותר, ומה שהתחיל כטיפין טיפין התגבר ונהיה לנושא הכי מדובר בברסלב.

אשרינו שיש לנו רבי כזה, שעושה ראש השנה כזה, וגילה לנו ומשתמש איתנו לעשות את התיקונים הנוראים שעושה בימי ראש השנה הקדושים, ואשרינו ואשרינו שאנו זוכים לידע מהראש השנה שלו, ואנו זוכים לכסוף ולהתגעגע ולהתפלל על ראש השנה שלו.

אך ברצוני לעורר את תשומת לבכם לנקודה שמן הסתם ידועה לכולם. הרי המציאות מוכיחה שאין אדם יודע מה ילד יום, ואיך שהמצב בבוקר אינו מוכרח שישאר כך בערב, וחוז' מלקום ולנסוע אין הרבה מה לעשות ולתכנן. ע"כ כל הדיבורים הטכניים סביב הנושא מיותרים לגמרי ואין בהם כמעט כל תועלת, ולעניות דעתי נראה כי מקורו מהיצה"ר המתלבש במצוות, והוא מתלבש בכיסופין הקדושים שלנו כאורח זר נטה ללון, ומסית אותנו כאילו זה מה שביא אותנו לאומן על ר"ה.

הרי המדובר בראש השנה הקדוש של הבעל תפלה, שאמר שכל עניינו הוא תפלה, וידוע לכולנו שגדולי וחשובי אנ"ש ביקשו לומר את קפיטל פ"ד ותפילה ע"ו והתפילה של ר' יצחק ברייטער ז"ל כל יום לאחר מנחה, ומשום מה בדיוק אז כל הכיסופים שלנו נעלמים עד שכמעט ואין מי שיאמרם...

לכן אחיי אהוביי, עורו נא, התעוררו נא יחדיו כולנו, בתמימות ופשיטות, גם אם לא מאיר לנו בדיוק בזמן המבולבל הזה, לומר כל הציבור יחד את התפילות, והן קל כביר לא ימאס תפלת רבים.

וחשבו נא, כמו בענין ראש השנה בעצמו, שכל נפש הניתוסף אל הקיבוץ - אף שהוא כמו שהוא [יא גידאווענט נישט גידאווענט וכו']. הרי שמוסיף בתים בלי שיעור וערך מה שאין המח יכול לתאר והלב לחשוב, הרי גם בתפלות של כל יום ויום הדין כך [כמש"כ מוהרנ"ת בהל' ביהכ"ס], ועאכ"כ לתפלה על ר"ה. ע"כ התפלה שלך אינה רק "עוד תפילה אחת", אלא היא התפלה שניתוסף לכלל התפילות של כלל אנשי שלומינו ורק כך נביא לפתיחת השערים.

כל המשמח חתן וכלה...

בשמחה רבה הננו להודיע לאנ"ש היקרים הע"י כי לאחר בירורים שעשינו בנוגע לחתונות, בשלב זה יש אפשרות להזמין דרכינו כלהלן:

אולם: (בירושלים, שנבנה במיוחד לענין זה) המכיל 200 מקומות ישיבה כולל כסא כלה קייטרינג ל-200 מנות ו-300 מנות בר (1000 פריטים) במחיר של 18,000 ₪ לשני הצדדים (כל צד 9,000 ₪).

כן יש אפשרות להזמין את האולם ללא קייטרינג במחיר של 4,500 ₪.

כמו"כ ניתן להזמין אולם בביתר "אולמי הפנינה".

תזמורת: בירושלים; חבילה של מתופף + 2 זמרים + הגברה במחיר של 2,500 - 4,500 ₪. מחוץ לירושלים; אורגניסט + זמר + הגברה במחיר של 3,000 - 4,500 ₪.

נ.ב. המעוניין בתקליטן אפשר לקבל במחיר של 1,300 ₪ כולם אנשי מקצוע מהטובים בתחום בעז"ה

שטריימלאך: "שם טוב" שטריימלך, יפים ומפוארים לחתנים במחיר של 3,500 - 5,500 ₪.

צלם: צלמת לפני החתונה ועד סוף החתונה וצלם מאמצע הסעודה עד סוף הריקודים במחיר של 2,000 ₪

כמו"כ יש סלון כלות (באשדוד) המשכירות שמלות כלות מיוחדים ביותר במחיר מסובסד (ע"י נדיבי עם) במחיר של כ- 500 ₪ לפרטים ניתן לפנות בטל': 08-850092

להזמנות חייגו: 02-5388949

(השאירו הודעה בשלוחה 2 עם שם משפחה וטלפון)

זמני ומיקום החבורות השבועיות

ירושלים

יום ראשון | 6:00 אחה"צ

עז"נ הישן

ראש החבורה: הר"ר יעקב נתן

אנשין

ללכת עם תורה

אחראי: ר' י. י. ברוין הי"ו

05331-42207

יום שני | לאחר מעריב

בבית הר"ר אליעזר קירשבוים

ראש החבורה: הר"ר שמעון צבי

שפירא

שיחה שבועית

אחראי: ר' ש. נ. גודלבסקי הי"ו

05041-30633

יום שלישי | לאחר מעריב

בית צבי

ניגונים מדורות הקודמים

אחראי: ר' משה לייב פלסניק הי"ו

05832-28291

יום שלישי | 3.45 בצהריים

עז"נ הישן

ראש החבורה: הר"ר נתן יוסף

בורשטיין

שיחה שבועית

אחראי: ר' א. מ. מנדל פיין הי"ו

05832-91352

יום שלישי | לאחר מעריב

עז"נ הישן

שיחת חברים

אחראי: ר' אהרן גרומן הי"ו

05276-80057

יום שלישי | 1.45 בצהריים

ביהמ"ד ברסלב

רח' יוסף בן מתתיהו

אחראי: ר' אפרים בידרמן הי"ו

05331-20546

יום רביעי | 6:00 אחה"צ

בית צבי

ראש החבורה: הרה"ח ר' מאיר

קרלבוך

שיחה שבועית

אחראי: ר' י. נ. פראנק הי"ו

05276-40892

יום רביעי | לאחר מעריב

בבית החברים

שיחת חברים

אחראי: ר' נחמיה חשין הי"ו

05276-27299

יום רביעי | לאחר מעריב

עז"נ הישן

ראש החבורה: הר"ר ראובן שיף

שיחה שבועית

אחראי: ר' א. י. בלום הי"ו

05485-61903

יום שני | 4.30 אחה"צ

ביהמ"ד "אור הצדיק"

רח' בית ישראל 23

שיחת חברים בטעם זקנים

ע"פ 'שיח שרפי קודש' החדש

אחראי: 02-5712493

ליל שישי | לפנות בוקר

שלוש שעות לפני נץ החמה

יוצאים מרח' מא"ש ע"י ביהמ"ד

הגדול אל הכותל המערבי

ראש החבורה: הר"ר איתמר לייפער

ניגונים ודיבורים

אחראי: ר' יחיאל צוקר הי"ו

05331-55472

מוצאי שבת | 1/4 שעה לאחר ר"ת

בבית ר' רפאל ויסקי הי"ו

סעודת מלו"מ עם שיחה שבועית

אחראי: ר' משה בנימין אנשין הי"ו

05041-40093

בית שמש

רמה ב'

יום ב' | 9:45 בערב

בבית אחד החברים

שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן

אחראי: ר' שלמה שישא הי"ו

05041-02203

יום ג' | אחר ותיקין

בביהמ"ד נחלת חן

שיחת חברים ע"פ אוצר היראה

'תפילה'

אחראי: ר' יעקב אהרן גרוס

05484-83148

יום ג' | לאחר מנחה

בביהמ"ד נחלת חן

שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן

אחראי: ר' נחמן הורביץ הי"ו

05276-02999

יום ג' | לאחר מנחה

ת"ת ברסלב

שיחת חברים

אחראי: ר' נחמן קלפהולץ הי"ו

05331-71480

יום חמישי | לאחר מנחה

ת"ת ברסלב

שיחת חברים בספר על"ת

אחראי: ר' ראובן פיליפ

05567-22659

ליל שישי | לאחר מעריב

בבית אחד החברים

שירה וזמרה

אחראי: ר' אליהו ירבלום הי"ו

05276-78143

מוצאי שב"ק

בבית אחד החברים

שיחה מר' אליעזר חשין הי"ו

אחראי: ר' יצחק טורץ הי"ו

05276-69525

קריה

יום ב' | לאחר מנחה

בביהמ"ד ברסלב

שיחה שבועית

אחראי: ר' אורי פרידברג הי"ו

05484-01927

קנה בושם

מדי יום | אחר שחרית ('ותיקין')

בביהמ"ד אנשי הצדיק

שיחת חברים בספר עלים לתרופה

עם הר"ר שמעון אליהו ברוין הי"ו

יום ב' | לאחר מעריב

בביהמ"ד ברסלב 'קנה בושם'

ראש החבורה: הרה"ח ר' אהרן דוד

בארזעסקי

אחראי: ר' ש. שמואל רוזנבלט הי"ו

05484.08721

יום שני | לאחר מעריב

בביהמ"ד 'אנשי הצדיק'

שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן

(בלשה"ק)

אחראי: ר' דוד שמואל ניסנבוים הי"ו

05484-91687

יום ד' | 7:30 בערב

בביהמ"ד ברסלב 'קנה בושם'

שיחת חברים בספר שיחות הר"ן

אחראי: ר' חיים צ'ציק הי"ו

05484-85412

ליל ר"ח | אחר מעריב

בביהמ"ד ברסלב 'קנה בושם'

שיחה בתורת רביז"ל

אחראי: ר' שרגא טווערסקי הי"ו

05484-23073

חפציבה

יום ד' | 8:45 בערב

בבית אחד החברים

שיחת חברים - בלשה"ק

אחראי: ר' יהודה חנון הי"ו

05331-45325

בני ברק

יום שלישי | 7:30 בערב

ביכולל ברסלב

שיחה שבועית

אחראי: ר' צבי גוטליב הי"ו

05271-08531

ביתר

יום שני | 9:00 בערב

בביהמ"ד עטרת הנחל

שיחה שבועית

אחראי: ר' יחיאל מיכל ברנד הי"ו

05832-08001

יום רביעי | 9:15 בערב

בביהמ"ד מקור הנחל

שיחה שבועית

אחראי: ר' דוב הלפרין הי"ו

05832-38831

אלעד

יום שני | 7:45 בערב

בביהמ"ד חסידים

שיחת חברים ע"פ שיחות הר"ן

אחראי: ר' יעקב ירבלום הי"ו

05271-35144

ברכפלד

יום שלישי | 7:30 בערב

בבית החברים

אחראי: ר' שמואל קלצקי הי"ו

05331-88316

צפת

יום רביעי | 7:30

בביהמ"ד פאר הנצח

ניגונים ושיחה

אחראי: ר' שמחה פלברבוים הי"ו

05331-44862

הר יונה

יום שלישי | 8:30 בערב

ביהמ"ד נחלת הצדיק

שיחת חברים בספר השתפכות

הנפש

אחראי: ר' נחמן מלמד הי"ו

05484-10520

אברך יקר! בא והצטרף לחבורה שבועית המתאימה לך, לתועלתך ולתועלת כולנו